

DRAUGAS

KATALIKIŠKAS LAIKRAŠTIS PASVĘSTAS AMERIKOS LIETUVIŲ KATALIKŲ REIKALAMS

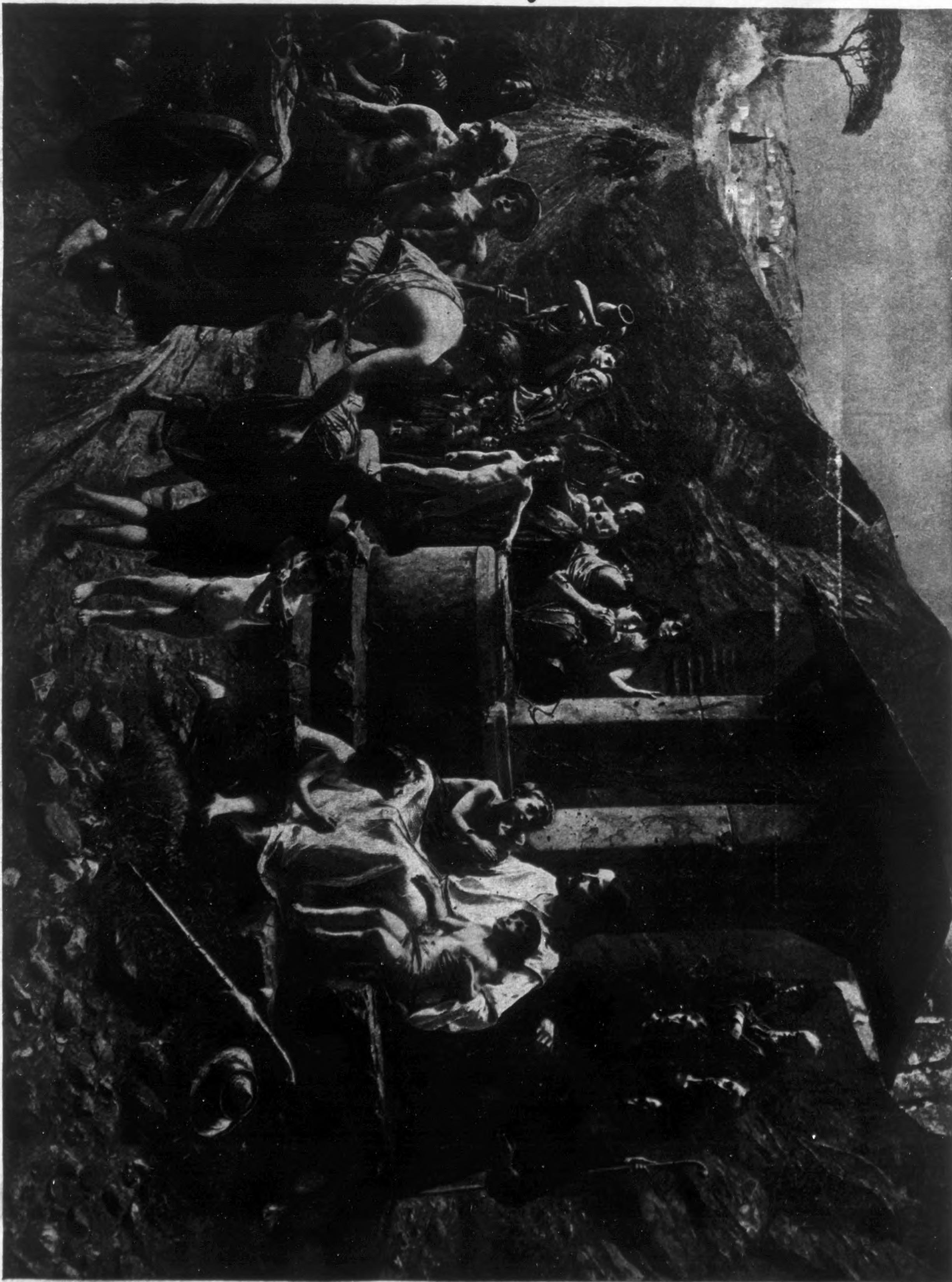
VOL. I. (META I.)

WILKES-BARRE, PA., LAPKRIČIO (NOV.) 4 D. 1909 M.

No. 16.

ENTERED AS SECOND-CLASS MATTER AUGUST 21st, 1909, AT THE POST OFFICE AT WILKES-BARRE, PA., UNDER THE ACT OF MARCH 3, 1897

V. JEZUS IR VAIKELIAI

DVIDEŠIMTI TREČIOJI NEDĖLIA PO SEKMINIŲ.

EVANGELIJA. — Mat. IX, 18 — 26. — Anuomet Jezui bekalbant minioms, šitai priėjo vienas kunigaikštis, ir klonijos jam tardamas. Viešpatie, mano dukterė tikrą atsileido: bet eik, uždėk ant jos tavo ranką, o gyvės.

Ir atsikėlęs Jezus,ėjo paskui jo ir jo mokintiniai.

O šit moterė, kuri sirgo kruvyne par dvyliką metų, priėjo iš užpakalio, ir palytėjo krašto jo rūbo.

Nes tarė pati savyje: Bytik palytėčiau jo rūbo, būsiu sveika.

O Jezus apsigrėžęs ir paregėjęs ją, tare: Dukterė, turėk viltį: tavo tikėjimas išgydė tave. Ir yra išgydyta moterė nuo anos valandos.

O kad atėjo Jezus kunigaikščio namuosna ir paregėjo klyksmą, ir žmones riksmą darančius.

Tarė: Atstokite: nes mergaitė nemirė, bet miega. Ir juokėsi iš jo.

O kad išvarė minią, įėjo, paėmė jos ranką, ir prisikėlė mergaitė.

Ir pasklydo šitas garsas po visą aną žemę.

LEKCIJA. — Fil. III, 17, IV, 3. — Bukite mano sekiotojais, broliai, o prisžiūrėkite tiems, kurie taip vaikščioja, kaip turite mūsų pavyzdį. Nes daug jų vaikščioja, apie kuriuos tankiai jums sakiau (o dabar ir verkdamas sakau), neprietelius Kristaus kryžiaus; kurių pabaiğa pražuvimas, kurių Dievu yra pilvas, ir kurų garbė yra jų užgėdinime, kurie myli žemiškus daiktus. O mūsų pagyvenimas yra danguose, iš kur laukiame ir išganytojo, mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus, kursai permains mūsų lėtą kuną ant prilyginimo kunui savo skaistumo, pagal galybės, per kurią taipogi gali paversti po savim visus daiktus. O taip, broliai mano mieliausieji ir labai geidžiamieji, mano linksmų ir mano vainikų; taip stovėkite Viešpatyje, mieliausieji. Evodijaus prašau ir Synticho meldžiu, idant manytų vienodai Viešpatyje. Taipogi meldžiu ir tavęs, mano tikras drauge, padėk toms, kurios su manim drauge varginosi Evangelijoje, su Klemensu ir kitais mano padėtojais, kurių vardai yra gyvybės knygoje.

IŠ LIETUVOS.

Garliava (Suvalkų gub.) Suvalkų Izdo Rumas (Kazennaja Plata) padavė teisman buvusį pirmosios Dumos atstovą Juozapą Grinių ir "Šaltinio" redaktorių kun. Juozapą Vailokaitį, pirmąjį už parašymą korespondencijos iš Garliavos, antrąjį už jos įdėjimą į 31 "Šaltinio" No. Toje korespon buvo parašyta, kad mokesčių inspektorius neteisingai uždėjęs mokesčius ant vartotojų draugijos „Vituryš“, daugiau, negu kitoms sankrovoms, kad mokesčių vyrsnybė taip elgdamasi, mokinant žmones meluoti, apgaudinėti ir vogti.

„Vien.“

Belmontas (Ežerėnų pav.) Maža Belmonto bažnyčikė, iš kanakokio seno murinio triobesio perdirpta, stovi grapo Plioterio sondo pakraštyje. Per atlaidus čionai susirenka daug svieto, taip kad minėtojo sondo visas atšalumas esti žmonių pilnas. Per Dievo Kuno atlaidus Belmonte įvyko didžiai negeistinas ir nemalonus atitikimas. Iš kanakokios priežasties du stačiatikiu bernu laike pamaldų pradėjo šukaudamu važinėti po minėtąjį žmonių pilną atšlaimą. Maldininkai, suerzinti tokiu nebutu ir keistu pasielgimu, pradėjo bernams mušimu grasinti, kuriuodu, kad kailį sveiką išvežus, kuogreičiausiai prasišalino, palikdamu dvarponio Ščegliovito arklių rankose įpykusių žmonių. Kelias drąsuoliu pradėjo stačiatikius mušti: supiaustė pakinktus, arklių nuvarė grapo kutėn, o ratelius į skeveldas sudaužė. Už tokį pasielgimą praitejo savaitėje liko susodinta Zarasų kalėjiman 15 žmonių, kuriuos nurodė muštynės kaltininkais.

„Vien.“

Pirmutinė rusų katalikų parapija ketinama įsteigti su valdžios žinia Peterburge. Klebonu tos parapijos yra kun. Aleksiejus Žerčaninovas, buvęs stačiatikių šventikas iš Žemojo Naugarado. Žerčaninovas turi 60 metų; keletą metų išbuvo Suzdaliao kalėjime už tatau, kad apsiskele kataliku. Dabar ministerija nebekliudo Žerčaninovui laikyti šv. Mišių ir kitų pamaldų. Galutinas parapijos patvirtinimas atidėtas esąs iki tam laikui, kad bus galutinai patvirtinti įstatai apie tikėjimolaisvę.

„Vien.“

Šiauliai. — Gubernijos dvaras netoli Šiaulių, kur prie ūkio prisiglaudė ir pramonija: alaus bravoras, didelis malūnas, garu varomas, špižiaus — geležies fabrika. Viso toturto savininkas grapas Zubovas. Darbininkai veik visi lietuviai. Kaip kitur Lietuvoje, taip ir čia maža tebuvo apšvietimo. Gr. Zubovas įsteigė mokyklą. Nesenai man teko ją aplankyti. Tai didelis kambarys, išbaldytas, šviesus, sienos apkabintas įvairiais gamtos paveikslais, keli dideli žemėlapiai, globus. Indaujoje tarp kitų knygų mačiau „Septynius senovės Lietuvos paveikslus“ Šatrijos Raganos, Baranauskio „Anykščių šilelį“, Polio Bero „Dievo galybę“ ir k.

Mokytojos dvi, abi lietuvės. Mokyklą lanko dvaro darbininkų vaikai. Mokoma lietuviškai ir rusiškai. Sasiuvinius, plunksnas, knygas ir visus kitus mokslo įrankius grapas duoda veltui. Tėvams pasisieka apvilkus, apkamšius savo vaikus nuvesti juos mokyklon.

Atsylanymas mokykloje dvejopai man atsiliepė. Iš vienos pusės, smagu regėti, kad randasi turtingų žmonių, kurie jaučia darbininkų apšvietimo reikalingumą; iš antros pusės, liūdna darosi, atsiminus mūsų lenkus-bajorus, nekiek nesirūpinančius savo darbininkų apšvietimu.

„Vien.“

IŠ SVETUR.

VOKIETIJA.

Katik atsilikusiuose rinkimuose Berlyne į landstaga (Prusų seimą) tapo išrinkti trys socialistai — tie patys, ką buvo išrinkti pernai, bet kurių rinkimų vyresnybė nepripažino.

Saksonijoje ir-gi atsiliko rinkimai į vietinį seimą, bet sulyg naujų įstatymų. Tapo išrinkta nemaža socialistų. Pirmame balsavime išrinkta 13 konservatyvų, 16 socialistų ir 4 liberalai. Antruose balsavimuose (lapkr. 2 d.) eis lenktynėmis 14 konservatyvų, 57 socialistai ir 27 liberalai. Sename seime konservatyvai turėjo 48 sėdynes, socialistai 1, o liberalai 31.

Tą pačią dieną Badene laimėjo ir-gi socialistai. Jie turės mažiausiai 10 sėdynių, kuomet sename seime turėjo tik tris.

Iš to nemažas džiaugsmas socialistams.

NORVEGIJA.

Norvegija buvo atidavusi savo rubežių klausimą nuspręsti Haagos tribunolui. Tribunolas atidavė Švedijai Grisbadarne salas, o Norvegijai pripažino Skjoette. Kituose atžvilgiuose tribunolas pripažino senus Švedijos rubežius.

RUSIJA.

Duma tapo atidaryta 23 d. spalnio. Kaip rodosi, jina nerodys jokių priešinybių Stolupinui, bet už tai turės daug nesmagumų su Finlandija. Mat Finlandijos seimas atsisakė duoti 8 milijonus rublių Rusijos kariumenės už laikymui, už ką caro valdžia susimanė atimti nuo jos Viborgo guberniją. Jau ten privaryta daugybė Rusijos kareivių. Finai persilpni, kad galėtų pasipriešinti atvirai Rusijai. Menama, kad Rusija panaikins pamaži visiškai Finlandijos autonomiją.

TURKIJA.

Pasienyje, Serres apskrityje, kilo muštynės tarp turkų ir bulgarų kareivių. Mat turkų kareiviai buvo suėmę keturis bulgarus piemenis, o Bulgarijos kareiviai mėgino atimti juos nuo turkų.

GRAIKIJA.

Laivyno maištas nepasisekė. Minininka i (topediniai laivai) buvo pakilę maištą prieš karalių — bet, kitiems karės laivams ir tvirtapilėms ant salos Salaminės stojus už karalių, maištininkai pasidavė.

Karaliaus Jurgio įtekmė kasdien eina mažyn. Jis buvo net priverstas prašalinti iš armijos savo tris sunus. Šnekama, kad į vietą karaliaus Jurgio busias pašauktas Italijos kunigaikštis, Luigi Abruzzi.

KYNAL.

Pirmutiniai žingsniai prie suteikimo konstitucijos Kynams tapo pastatyti 14 d. spalnio, kuomet provincijų tarybos tapo sušauktos apsvaistyti geistinumą permąstyti valdymo formą ir išrinkti atstovus į viešpatijos įsteigiamąjį susirinkimą. Į seimus yra renkami tiksliai ponai ir apšviesti žmonės, bet valdininkai juose negali dalyvauti.

DANIJA.

Pirmąsykiu istorijoje Danija susilaukė radikališkos ministerijos. Visi ministrai — ir ministerių pirmininkas Zahle — yra radikalai. Jų pirmutiniu darbu, apėmus valdžią, buvo panaikinimas visų titulų ir orderių, o patys jie išsižadėjo vardo "agštenybių" ir nustojo nešioti uniformas. Laukiama, kad Zahle's kabinetas patrauks buvusį ministerių pirmininką Christensen'ą ir kitus ministerius atsakomybėn už gynimą buvusio finansų ministerio Alberti'o, išaikvojusio keletą milijonų dolerių valstijos pinigų.

Garsus Abisinijos karalius Minelikas labai serga. Dienoje šito numerio išėjimo gal bus numiręs.

Leopoldas Sonnemann, įsteigėjas įtekmingo vokiečių dienraščio "Frankfurter Zeitung", numirė 30 d. praeito mėnesio.

JAPONIJA.

Spalnio 26 d. Harbino (Mandžiurijoje) geležinkelio stotyje tapo užmuštas didžiausias šių laikų Japonijos valstijos vyras, kunigaikštis Hirobumi Ito, vadinamas "Japonijos Bismarku." Nušovė jį korejietis "atkeršydamas už tėvynę," kaip pats sakėsi. Ito buvo pakeliamas susitikti su Rusijos finansų ministru Kokovcevu. Ėjo apie sutartį Japonijos su Rusija apie Mandžiuriją. Ito savo misijos nepabaigė, ir jo kunas tapo parvežtas į Japoniją ir palaidotas su didžiausiomis apeigomis.

Kunigaikštis Ito savo pastangomis prijungė Koreą prie Japonijos, už ką Koreos patrijų buvo baisiai nekenčiamas.

Visokios žinios.

Rabinas apsimainė pamokslais su pastorium.

Bostone atsiliko negirdėtas ligšiol dalykas. Pastorius George A. Gordon, New Old South Church protestonų bažnyčios pastorius, sakė pamokslą žydų maldnamyje Adath Israel, o to maldnamio rabinas Charles Fletcher sakė pamokslą pastoriaus bažnyčioje. Atsitiko tatai spalnio 30 d.

Tai kad pirmieiviai, tai pirmieiviai!

“Laisvas” kalėjimas uždarytas.

Thorberge (Šveicarijoje) buvo “laisvas” kalėjimas. Jo kaliniai buvo paleidžiami namo arba kur jie patys norėjo ant švenčių ir galėdavo sugrįžti kada jiems patiko. Dabar Berno parlamentas nutarė panaikinti tokį kalėjimą. Jo vieton bus pastatytas kalėjimas Witzwill'ėje, į kurį kaliniai bus perkelti iš Thorberg'o. Pasirodė, kad “laisvojo” kalėjimo metoda palengvindavo kaliniams išsisukti nuo pabaudos.

Kalbėjo per daug jausliai: prasikaltėlis pabėgo.

Alabamos mieste Birminghame koks tai Moseley Mason tapo patrauktas teisman už valkiojimos. Jo advokatas taip gražiai kalbėjo apie neturtą, vargus ir kitokias valkatos bėdas, kad teisėjas, prisiekdintieji, šerifo padėjėjas ir kiti teismo valdininkai pradėjo žiurėti vien į advokatą, šluostydami gausiai bėrančias iš akių ašaras.

Tuo tarpu valkata pasiėmė skribelę ir išėjo laukan, niekeno nepatėmytas. Pasigedo jo tiksliai advokatui pabaičius kalbą. Bet prasikaltėlio nesurado nei dvasios.

Chicagos universitete yra koks tai J. W. Bolotin, gimimu iš Odesos, visai aklas. Bet jisai labai gerai mokinasi medecinos. Sakosi, jisai galįs parimti viską, ko kiti mokinasi. Kaip tai darosi, jis pats nesupranta. Gelbstas jam “šeštasai” kuno pajautimas.

Caras Italijoje.

Spalio 23 d. caras Mykalojus II tavyko į Racconigi, kur tapo sutiktas karaliaus Victorio Emmanueliaus. Gatvės buvo apstatytos kareiviais ir jokių priešginiaujančių demonstracijų neleista kelti. Gatvės buvo išpuoštos ir triumfalinės arkos pastatytos skersai gatvių.

Spėjama, kad caro atsilankymas Italijoje (po pirmesnių atsilankymų Prancuzijoje ir Anglijoje) turi gilesnę politiskąją prasmę. Menama, kad Anglija ir Prancuzija nori pritraukti prie savęs Rusiją ir Italiją ir tokiu budu užbėgti už akių Vokietijos ir Austrijos pasikėsiniams.

Patrick H. McCarren.

Spalio 23 d. šv. Katarinos ligonbutyje, Brooklyne, numirė senatorius Patrick H. McCarren, Brooklyno demokratų vadas, o 26 d. tapo iškilingai palaidotas iš šv. Vincento a Paulo bažnyčios, prie kurios jisai priklausė. Laidotuvėse dalyvavo baisybė žmonių.

Nabašninkas gimė East Cambridge, Mass., iš neturtinų tėvų ir, budamas aštuonerių metų, atsikraustė su tėvais į Brooklyną. Ant politiskosios arenos išplaukė 1898 m., kuomet D. B. Hill buvo New Yorko demokratų valdovu. 1903 m. McCarren tapo Brooklyno demokratų galva vieton Hugh'o McLaughlin'o, valdusio Brooklyno demokratų ištisus 40 metų.

McCarren politikoje buvo labai drąsus ir beširdis.

Jisai nesidrovėdavo smarkiai pabausti neištikimus šalininkus, bet ištikiems atmokėdavo gausiai.

Jo vardas tankiai budavo rišamas su trustais ir kitokiomis godžiomis korporacijomis. Jisai paliko nemažą turto, kurio dalį paskyrė labdarybei. Buvo nevedęs ir gyvendavo paprastai viešnamiuose. Dabartinėje kampanijoje už New York'o majorą susirgo, bet po operacijos appendicitis'o neatsigriebė.

Darbininkai Pensylvanijoje.

Pensylvanijos pramonijos statistikos viršininkas John L. Rockey, praneša valdiškai, kad Pensylvanijos dirbtuvėse ir kasyklose dirba viso 498,763 darbininkai. Beveik pusė jų yra ateiviai iš svetur: 253,335 amerikiečiai ir 242,457 ateiviai. Negrų tiksliai 2,971, iš jų 1,735 — minkštųjų anglių kasyklose.

Angliakasyklose didesnė dalis darbininkų — ateiviai. Minkstose anglyse 42,353 amerikiečiai, o 95,295 ateiviai; kietose — 45,827 amerikiečiai, o 89,165 ateiviai.

Taip tatau, angliakasyklų pramonijos ateitis yra ateivių rankose. Lietuviai, lenkai, slavokai, rusinai, slovencai, o pastaru laikų ir rusai (pravoslavai) yra anglių srityse viešpačiais.

IŠ LIETUVIŠKŲ DIRVŲ AMERIKOJE.

SCRANTON, PA.

Į Mt. St. Mary's Seminariją atvažiavo penkios naujos kandidatės į lietuviškąsias Sesis: Elena Ungaraičiūtė iš Pilviškių parapijos, baigusi keturias klesas Marijampolės progimnazijoje; Karalina Sauseriūtė — iš Cleveland, Ohio; Jieva Butrimavičiūtė ir Petronė Gildžiūtė — iš Waterbury, Conn.

CHICAGO, ILL.

Spalio 21-ą dieną, ant 110-os gatvės atsitiko didelė nelaimė: Ridikų šeimyna neteko dviejų vaikų. Tėvai mat išsiuntė 5-ą valandą anksti du savo bernaičius, 11-os ir 13-os metų parinkti anglių ant gelžkelio bėgių, kur traukiniai su anglimis sustoja. Vaikai, tiesa, išėjo, bet atgal negrįžo. Jiems, anglius berenkančiam, staiga užlėkė traukinys ir vieną ant vietos užmušė, o kitą taip primušė, kad neužilgio, vos spėjus kun. Serafinui Paskutinį šv. Aliėjum Patepimą suteikti, mirė Pullmano ligonbutyje. Nėgana to, tėvus gelžkelio kompanija patraukė teisman. Taip tad brangiai atsiėjo tai nelaimingai šeimynai anglių rinkimas. Toji nelaimė tepersergsti tėvus — vaikų kur nereikiant nesiuntinėti.

Pakeleivis.

FREELAND, PA.

Rugsėjo pabaigoje, keliaudamas per miestus ir kaimelius, užkliuvau į Freelandą, Pa. Paklausiau apie lietu-

vius — atsakė, kad lietuvių čia mažai tėra, daugiausiai, girdi, lenkai. Bet po pasikalbėjimo su lietuviais (iš Trakų apskričio) supratau, kad didesnė dalis čianykščių lietuvių skaito save lenkais ir nenori prisipažinti lietuviais esant. Už kelių mylių guli miestas Hazleton. Ten ir-gi daug lietuvių sulenkėję. Jie ir savo vaikus mokina vien lenkiškai, o lietuviškai nei kiek. Kas svarbiausia, lietuviai kalba, kad Freelando bažnyčia buvo pirmutinė lietuviška bažnyčia visoje Amerikoje, bet lenkai ją atėmė nuo lietuvių. Kunigas lietuvis; pamokslus sako lenkiškai ir lietuviškai. Pamaldos po skaitytų mišių lenkiškai; vargoninkas lenkas. Parapijonai džiaugiasi, kad atėjus čion kun. J. Kassakaičiui parapijos skolos dikčiai susimažinusios.

Minersvillės Keliauninkas.

ROCHESTER, N. Y.

Pas mus oras atvėso, kaip kasmet apie šitą laiką. Netoli ežeras Ontario, kurio vanduo vėsina čia orą net karštosiose liepos dienose.

Darbai eina gan gerai, o siuvėjai turi dirbti net vakarais. Dailydės turi ir-gi pakaktinai darbo; uždirba 3 dol. 50 centu už 8 valandas.

Lietuvių bus gal kokie 1200 asmenų, bet yra daug tokių, kad netinka niekam. Jie žino tiksliai subatoje, paėmus uždarbį, eiti į smuklę ir tenai užti iki vidurakčio. Ant rytojaus tokie miega lovoje iki pietų; žinoma į bažnyčią neina, parapijos reikalams neduoda nieko. "Et! — sako jie: per 3 metus nieko nebuvo, tai ir nebus." Tečiau bažnytėlę pradėsime statyti netrukus. Šv. Jurgio parapija parengė balių 24 d. lapkričio (prieš "Thanksgiving Day") Clinton salėje. Tikimės susilaukti daug svečių į šitą balių.

Parapijonas.

NEW BRITAIN, CONN.

Čia apšviestiesni lietuviai buvo susimanę sutverti draugiją iš vyrų ir moterių. Spalio 17 buvo paskirta diena susirinkimui vyrų, moterių ir jaunuomenės, turinčios ne mažiau, kaip 16 metų. Nuėjau ir aš ten. Žmonių mažai teprisirinko: vyrų gal 30, moterių — viena. Susirinkimą atidarius, prasadėjo ginčai. Vieni norėjo tverti draugiją iš vyrų ir moterių, kiti pradėjo priešintis: kam, girdi, mums tų moterių reikia, tegul jos pačios sau tveriasi, o mes galime apseiti ir be jų. Dar kiti kalbėjo, kad nereikia jokios draugijos, nes jau šešios esančios. Tverkime, girdi, iš moterių ir merginų.... Čia vėl perkirto: Kaip gali, girdi, tverti moterių ir merginų draugiją, kad tik viena moteriškė teatėjo....

Teip žmoneliai azazavo, azazavo — ir, nesutvėrę jokios draugijos, išsiskirstė.

P. P. Pilipauskas.

DONORA, PA.

Monongahela paupys gali drąsiai skaityti vienu gražiausiųjų savo papuošalų miestelį Donora, Pa. Janutis

tai kaimelis, bet švarus ir dailus. Guli 35 tik mylios atstu nuo senio Pittsburgo ant puikaus Monongahelės upės kranto, kas nemažai gelbsti miestuko sparčiam augimui. Vos 7 metai, kaip pasakoja žinantieji, tepraslinko nuo miestelio įkurimo, o penkios dailios katalikiškos bažnyčios jau dabina miestą, puikus bankų, viešbučių ir taip jau turčių namai liudija čia tikima į miestelio ateitį; milžiniškos vielų (dratų) dirbtuvės, išsidriekusios paupyje, maitina tukstančius darbininkų. Dirbama jose (dirbtuvėse) dieną ir naktį. Uždarbiai stebėtinai geri. Gabesni darbininkai uždirba po \$50.00 į dvi savaiti. Sumaniausiais darbininkais yra skaitomi čia darbdavių lietuviai, kurių Donoroj' gyvėna 60 šeimynų. Už miestelio yra viena anglies kasykla, bet joje mažai lietuvių tedirba. Veikia ketinama pastatyti Donoroj dar viena didelę dirbtuvę, kurioje be abejonės ras darbo keletas šimtų lietuvių.

Donoros lietuviai už vieną kitą dalyką gal ir papeiktini būtų, bet už pavyzdingą uolų šelpimą savo šv. Juozapo lietuviškos bažnytėlės tikrai užsitarnauja didelį pagyrimą. Tris metai atgal donoriškiai skaitliuje 45 šeimynų užsigėdė sutverti lietuvišką parapiją ir, Vyskupui pritariant, ilgai nemastę ir nesvarstę, pirkė nuo Presbyterijonų šv. Jurgio bažnytėlę ir medinius namus klebonijai už šešioliką tukstančių dol. ant labai keistų ir sunkių sąlygų. Toki didelė skola tokiai mažai lietuvių saujalei, tai nelengva našta, bet donoriečiai neliudo, žiūrėjo su viltimi į ateitį ir tik nekantriai lukuriavo, kuomet Vyskupas atsiųs jiems vadovą asmenyje jauno energiško lietuvių kunigo. Bet nelaimė! Vyskupas neturėjo atlikti lietuvių kunigo ir nusiuntė Donoron svetimtautį. Beveik visus metus Donoros lietuviais vadovavo kun. E. Gušič, chorvatas, ir kun. Kuntz, vokiečys, abu nemoką lietuviškai. Aplinkinių kaimų lietuviai žadėję didelę paspirtį donoriškiams, kitataučiai kunigui klebonaujant, nuo pašalpos visai atsisakė. Ir ištikro, koki nauda lietuviams galėjo būti iš kunigo nebylio. Aukos silpnai teplaukė. Parapijai grumojo neišvengiama mirtis. Taip dalykams stovint, pasisuko apie Pittsburgą kun. M. Pankauskas ir, Vyskupui sutinkant, apėmė šv. Juozapo lietuvišką parapiją Donoroje. Donoriškiai nudžiugę kun. Pankauskas stropiai griebėsi gelbėti žlugstancią parapiją, bet veikiai tapo atšauktas savo Vyskupo išScranton. Ir vėl donoriškiai liko be vadovo, ir vėl dejavimai, ir vėl Vyskupo durių varstymai.... Vienatinė donoriškių viltis buvo tai klierikas J. Misius, baigias mokslą šv. Vincento Seminarijoje, Beatty, Pa. Jojo tai donoriečiai laukė, jį tikėjosi gauti. Ir ištikro tuoj po išsišventinimui kun. J. Misius nuvyko Donoron, bet palaikęs nepratusiomis rankomis parapijos vadeles penketą savaitę, paleido. Lietuvių nuliudimas buvo neapsakomas. Kito kunigo nebuvo kur bejieškoti. Vaidai kilo tarpe pačių parapijonų: vieni ragino turėtis, kiti ilso ir norėjo nuo visko atsikratyti. Presbyterijonai, nuo kurių lietuviai buvo pirkę maldanami, išgirdę, kad lietuviai silpsta dvasioj ir ketina net grąžinti jiems (presbyterijonams) bažnyčią, pabugo, nes josios jiems nebereikėjo, ir paskubėjo palengvinti išmokėjimo sąlygos ir net ketvertą tukstančių numetė skolos. Tai nemažas drąsos žiupsnys, nemažas paraginimas laiky-

ties, nepasiduoti. Lietuviai ir nepasidavė. Paliovę aimanuoti, griebėsi kunigo ieškoti. Išgirdę apie kun. Juodų, šių, kreipėsi prie jo, ir, ilgai netrukus, kun. Juodų šius apsigyvėno Donoroje. Trumpą laiką jis čia besidarbavo. Palikęs nevisai malonią atmintį, prasišalino. Kun. Juodųšiaus įpediniu tampa kun. Viktoras Paukšto. Šis sofidered oqjead 'oqjead isaidedid isakiskaid sindidunų reikalus su bankomis, puošia bažnyčią, kleboniją etc. Žmonelių širdys džiaugsmingai plasnoja. Milžiniškos aukos plaukia į parapijos izdą, tik nevisuomet į jį pataikko....

Taip narsiai besidarbuojant, metai bežiurint ir prabėgo. Laikas buvo kun. V. Paukštai skristi. Ir išskrido kun. V. Paukšto, bet jojo praktiško darbo vaisiai, nors ir neskanūs, pasiliko Donoroj'. Ilgai, ilgai tą darbštų kunigą minės Donoros lietuviai. Kun. V. Paukšto savo įpediniu paliko kun. A. Šimkevičių, kuris, pabugęs apskolintos parapijos, po 3 mėnesių išvažiavo į lenkų parapiją Ford City, Pa. Rugsėjo 10 d. 1909, šv. Juozapo lietuviškos parapijos vadžias iš antro syčio paėmė į savo rankas kun. J. Misių. Tokia tatau šv. Juozapo lietuviškos parapijos istorija Donoroj', Pa. Trumpa ji ir liudna, bet labai charakteristiška: parodo lietuvių meilę ir prisirišimą prie bažnyčios. Donoros lietuviai nėra tamsūs. Gailu tik, kad vien "Saulę" teskaito. Kitų švaresnių kalba ir turiniu laikraščių dar nemėgsta, bet laikui bėgant pamėgs. Yra čia gana stipri šv. Vincento pašelpinė draugija, ir visai dar silpnutė šv. Juozapo draugija. Abi draugiji yra vienodi, — butų tatau geistina, idant susijungtų vienon draugijon. Donoros lietuviai yra gana garsūs savo draugišku kliubu, apie kurį mažai ką tegaliu pasakyti, nes mažai nežinau. Galiau pasakyti tik tiek: jei kliubas neiškryps iš doros kelio, tai jam (kliubui), kaip susivienijusių asmenų spēkai, galima lemti gerą ateitį, bet jei kliubas peržengs padorumo ribas, tuosyk bus ne vienos šeimynos skurdo ir ašarų priežastimi.

Gineitis.

EASTON, PA.

Pas mus šitokios žinutės.

Praeitą vasarą iš kažinkur buvo atsibastęs dolerių žvejys, laisvamanių „kunigas“ Dilionis. Pasiėmęs vieną žmogų, nuėjo į Phillipsburg, N. J. Tenai gyvena daugiau bajorai. Parėjo keletą namų, sakydamas norįs įsteigti neprigulmingą parapiją. Bajoraičiai, nesupratę, kas yra toji neprigulminga parapija, o manydami, kad ją nori sutverti tikras kunigas, davė po keletą dolerių. Tik tai sužinoję, kad tai ne kunigas, bet dolerių žvejys, nusivedė "kunigėlį" pas airių kunigą. Tasai paklausė lotiniškai, o jis nemokėjo atsakyti nei žodžio: Tada liepė parodyti dokumentus. Jisai parodė kažinkokius popiergalius. Tie pasirodė netikri. Airių kunigas jam liepė kraustyties laukan. Bet prieš išsikraustant Dilionis parengė prakalbas ir sutvėrė laisvamanių kliubą, o vieno skerdžiaus (bučerio) namuose davė šliubą cicilikams — be užsakų, išpažinties ir kitokių ceremonijų. Tai tikrai cicilikiškai!

— Spalių 23 d. minėtasai laisvamanių kliubas iškėlė

balių. Žmonių nesusirinko daug, nes ir oras buvo negražus. Bešokant vienam muzikantui su cicilike, mergina pradėjo ieškoti laikrodėlio. Neradusi niekur, pradėjo net verksti, sakydama, kad buvusi laikrodėlį gavusi nuo dėdės kalėdinių dovanų. Tuoju balius šeimininkai, o paskui du cicilikai viens po kito pradėjo krėsti pas svečius, bet nerado. Tik štai, besiskirstant namo, vienas muzikantas pajuto, kad jo kišeniųje kažinkas sunkoka — ištraukia ir žiuri: prapuolusis laikrodėlis. Jis tuoju laikrodėlį parodė draugams ir atidavė savininkei. Manoma, kad tai krėtėjai įdėjo laikrodėlį tyčia į muzikanto kišenių, kad padaryti jį vagim žmonių akyse, o kai-kaip, tai dar ir į šaltąją pasodinti. Muzikantas yra geras ir tvirtas katalikas.

Buvęs baliuje.

S. L. R. K. A. Reikalai.

REIKALAVIMAI.

17-ta Kuopa S. L. R. K. A. iš Wilkes-Barre, Pa. ant savo laikyto bertaininio susirinkimo 17-tą d. Spalio, 1909 m. svarstė ir nutarė šiuos dalykus: reikalaujam, kad naujas centro įždininkas S. L. R. K. A. išduotų atskaitas įėjimų ir išdavimų kas tris mėnesiai pagal Seimo nutarimą; jeigu to nepadarys, tai kad centro valdyba pasirūpintų kitą įždininką iki Seimui. Taip-gi reikalaujam nuo seno įždininko, p. Kaz. Radzevičiaus, kad sugrąžintų Susivienijimo pinigų, kuriuos pasilaikė kaip savo loenastį už kokias tenai išlaidas, kurias turėjęs per 8 ar 9 metus. Kodėl ponas Radzevičius nereikalavo savo atlyginimo pirmiau, nes rokundos yra daromos kas tris mėnesiai, o ne kas 8 metai? Kodėl nereikalavo Seimuose, kad jam Susivienijimas tiek ir tiek yra kaltas? Bet tik dabar pareikalavo, ir pasilaikė, kada kitą įždininką išrinko. Todėl, mūsų 17-ta kuopa S. L. R. K. A. reikalauja centro valdybos, kad pasirūpintų tuos pinigus atgauti kuogreičiausiai, nes laukiant iki Seimui gali būti per vėlu.

Taip-gi tapo išrinktas komitetas susižinojimui su kitoms kuopoms reikale rengimo Jubilėjinio 25-to Seimo S. L. R. K. A. Plymouth'e, Pa.

Malonu būtų išgirsti, kad ir kitos kuopos, šios aplinkinės, išreikštų savo nuomonę sulyg rengimo Jubilėjinio Seimo, nes jau laikas rengtis, juo anksčiau pradėsime rengtis, juo geriau prisiruošime prie surengimo iškilmingo apvaikščiojimo 25-nių sukaktuvių mūsų garbingos organizacijos S. L. R. K. A. Tad į darbą draugai!

Varde 17-tos S. L. R. K. A. kuopos

Kaz. Deltuva, Rašt.

JUOKAI.

Kazys. — Kame sutaria žydai su lietuviais socialistais?

Mikas. — Vat kame. Žydas, mušdamas krikščionį, šaukia, kad jį krikščionis mušas; socialistas, niekindamas krikščionybę, kunigus, popiežius ir visas tikiybines apeigas, kelia riksmą, buk kunigai kovoja prieš socialistų tvarką.

ISPŪDZIAI ATLANKYMO BEPROČIŲ NAMŲ.

Jei žmogus nuolat gyvena tarp tų pačių žmonių, beveik tose pačiose aplinkybėse, tai jis neatjaučia nei nesupranta padėjimo tų, kuriuos Apvaizda įstate į kitokias, net kad ir daug vargingesnes, gyvenimo vėžes. Sausai mums kitasyk skambėdavo, Lietuvoje dar esant, tie maldos žodžiai už keliaujančius, bet atsiradus ant jūrų ir matant vien jąsias, pakilus audrai, pajutus kaip esame silpni, kad mūsų likimas, kaipi ant svarstyklių uždėtas, ir patįs šaukėmės prie maldos ir pajutome, kaip tai tiksliai bažnyčia įdėjo tuosius žodžius už keleivius, ir jau dabar tie žodžiai, mums priminę kelionės vargus, pažadina uoliau melsties už kelionėje esančius. Tas pat ir su pažiūromis, nuomonėmis. Dvi priešingi pusi didelės nesąmonės ir silpnybės matys viena kitos nuomonėse, jei tiedvi pusi pačios tarp savęs nuomonėmis nepasidalyt, žodžiu sakant, jei viena kitos gerai nesupras. Metai atgal, besilankant „Žvaigždės“ redakcijoje, patyriau, kad daug nera prieš „Žvaigždės“ redakcijoje, patyriau, kad daug neva priešbūtų galėjusios susitikti, o ne kad per kitus būtų šnekėjusios. Užsidarymas laikraščio vedėjų ankštam rate, tai ir veda vien prie savų, bet, siaurų pažiūrų ir negali atjausti visuomenės balso.

Mes, kurie giriamės turį pilną protą, jei pasitaiko kuriam susirgti proto liga, — reikalaujame jo pašalinimo, uždarymo bepročių namuose, bet nesigiliname į jų padėjamą; neteina mums į galvą prisižiūrėti, koks tų nelaimingų jų gyvenimas, kas daros už bepročių namų sienos..... Štai vakar man pasitaikė prisižiūrėti į juos nors 4 valandas Kanados didžiausiuose bepročių namuose, kurie randasi šalia Montreali'o. Ligoninių ten esamą tukstantis aštuoni šimtai. Juos prižiūri 150 Seserų — vienuolių, ir dar daugiau tarnų ir įvairių pagelbininkų. Dėl namų didumo apatiniam gyvenime nutiesti bėgiai, kuriais vežiojama į įvairius skyrius lankytojai, valgiai, daiktai.... Visur švaru, tvarka, kaip paprastai Seserų užlaikomose įstaugose. Bet patįs ligoniai? Jie yra padalyti į skyrius sulyg laipsnio ligos, ūgio, luomo, lyties. Paprastai ligoniai būva sykiu ir jiems paskirta miegamasis kambarys, valgomas ir parloras (žinoma savotiškas), kuriame dieną praleidžia. Bet yra ligonbutis, koplyčia, maudyklės. Neramūs ligoniai uždaryti paskyrium į ankštokus, bet švairius kambarėlius. Gilų įspūdį palieka ligonių fizionomija ir veiksmai. Veiksmai-gi yra įvairiausi sulyg jų paėjimo. Štai jų viens sako prakalbą, kits ant smuiko griežia, ten vėl šoka, deklamuoja, ten artistė dainuoja, ant piano skambina, pančiaką mezga, siuva, knygą arba laikraštį skaito, kortomis lošia, gramofono klausosi... Vieni jų interesoja lankytojais, eina pasišnekėti, kiti-gi tyčia nusiuka, dar kiti visai atsilankymo ateivių neatjaučia. Šit viena su popieriniu vainiku ant galvos, su didelėmis stiklinėmis akimis žieduose, karoliais pasidabinusi save garsina už Anglijos karalienę Viktoriją. Vieni iš jų kartas nuo karto garsiai nusikvatoja, tai rankomis mosikuoja, tai ką tai ore gauda, tai užsimastė, bet daugumas tyliai sėdi, ypač vyriškieji, tai žiūrėdami į langą, tai į nežinomą tolumą, tai visai akis skvermais užsidengę. Vieniems tik protarpiais liga apsiereiškia, tokie supranta savo padėjamą

ir eina prie šš. Sakramentų. Vienas padėklamavo savo sudėtasias eilutes, kuriose nusiskundžia, kad jie norėtų eiti namon, bet savieji jų nepriima, liepią tam ligonbutyje papasilikti, kad tik vienos vienuolės esančios dėl jų geros, kurios juos gražiai užlaikančios, maloniai su jais apsieinančios ir juos privalgydinančios. Prisipažino, kad jie esą bepročiai: **“mais il y a des fous qui ne comprennent pas du tous.”**

Kiti vėla maldauja už juos melsties. Liūdniausia-gi atsiskiriant. Vieni ašaroja, dar kiti maldauja juos išimti iš ligonbučio, pasiėmę savo daiktėlius kokius šalia tur vien maldaujančiai tekartoja: **“I am ready. Please take me with you.”** Gailestis suspaudžia širdį... Skaudu, matant, kad negalime verkiantį suraminti.... Prisi-mena, kad ir patįs gal tik iš Dievo malonės ligšiol nuo tos ligos esame liuosi... Baisu, lyg ir nenorint atkartoji ant vienos sienos iškabintą parašą:

“Divine Providence, ayez pitie de nous.”

Sunku užmiršti taip gilų įspūdį. Dar šiandien man skamba ausyse tasai jų graudus maldavimas: **“Priez pour nous.”**

Jonelis.

Montreal, Can.

Spalio 1 d. 1909.

Užkvietimas.

Lietuviškoje parapijoje šv. Pranciškaus Minersville, Pa. baigiama yra statyti nauja bažnyčia, kurios pašventinimas bus 25 dieną š. m. lapkričio (November) 1909. Taigi ant tos linksmos iškilmės kviečiu drauge su mano parapijonais visus aplinkinių miestų Lietuvius, kaip pavienius, taip ir draugijas kaip: Shenandoah, New Philadelphia, Cumbola, Girardville, Gilberton, Mahanoy City, Mt. Carmel, Shamokin ir kitus aplinkinius. Negalėjau atskirais laiškais užkviesti draugijas, nes nežinia buvo ikišiol, kada bus pašventinimas, o dabar jau nespėčiau to atlikti. Tegul šitas užkvietimas užstos visus laiškus ir tikiuosi, kad mūsų kaimynai neatsisakys dalyvauti taip brangioje ne tik mums, bet ir visiems Lietuviams-katalikams apeigoje. Draugijos, kurios dalyvaus **in corpore**, tegul man praneša, kokių laiku pribus į Minersville, Pa. kad vietinės draugijos galėtų pasitikti svečius.

Su pagarba

Klebonas šv. Pranciškaus parapijos, Minersville, Pa.

KUN. J. DUMČIUS.

Raulas. — Kodėl mūsų kunigai socialistams nepri-taria?

Jonas. — Todėl, kad socialistai savuose raštuose, prakalbose ir privatiniuose pasikalbėjimuose prie kiekvieno beveik žodžio įsikanda kunigus ir tikėjimą. Kunigai būtų neišmintingi, kad, socialistų nuolatos niekina-mi, jiems į skvernus įsikibę, paskui juos bėgiotų, ypatin-gai dar matydami socialistų teorijose nėsant nieko dau-giau, kaip tik svajones, utopiją ir paprastą **“humbugą.”**

Raconteur.

DRAUGAS

**KATALIKIŠKAS LAIKRAŠTIS
PASVĘSTAS AMERIKOS LIETUVIŲ KATALIKŲ
REIKALAMS**

Eina kas savaitė iš Wilkes-Barre, Pa.

Kaina: metams \$2.00, pusmečiui \$1.00, trims mėnesiams 50 centu. Europoje ir kitur \$3.00

Adresas:

"D R A U G A S",
314 E. Market Str. Wilkes-Barre, Pa.

Iki kol pinigų, rankraščių ir korespondencijas reikia siųsti pas:

Rev. V. Vizgirda,
190 S. Meade St. Wilkes-Barre, Pa.

"DRAUGAS"

(THE FRIEND)

WEEKLY, published at 314 E. Market St. Wilkes-Barre, Pa.

Subscription: \$2.00 a year, \$1.00 six months, 50 cents three months.

Rates of Advertising on Application.

REDAKCIJOS PASTABOS.

Konstancija Skirmuntaitė gina "Viltyje" Mindaugo vardą. Ji rašo, kad pirmutinis ir vienatinis Lietuvos karalius nebuvo priėmęs katalikų tikėjimo veidmaningai ir jo niekados nebuvo išsižadėjęs. Atpenč, viskas rodo, kad jisai numirė geru kataliku pasilikdamas. Tokiu budu p. Jono Šliupo pavadinamas Mindaugo pirmutiniu Lietuvos laisvamaniu, pasinaudojusiu tikėjimu politiškais siekiams, yra neteisingas.

Gerbiamoji raštininkė primena apie bešališkų, sąžiningų mūsų istorijos tardymų reikalingumą. Bet tokiems tardymams reikia pinigų. Štai ir vėl atsirado progą pašvęsti savo auką naudingiems, reikalingiems daiktams. Vieton šelpti "Laisvą Mintį," kurioje istorija bus iškraipoma, arba Rutkaus lapelius, kuriuose nėra nei gero senso nei gero noro, velyk siųskime atliekamą skatiką Lietuvos Mokslo Draugijai, idant juos įdėtų į Lietuvos istoriškams tardymams fondą.

Praeitame "Draugo" numeryje priėjome prie konkluzijos, kad Amerikos lietuvių laikraščiams apsimokėtų užlaikyti bendromis pastangomis korespondentus didesniuose centruose. Korespondentai tuomet negalėtų savo raštuose valdyties savo simpatijomis ir antipatijomis, o jausdami atsakomybę prieš visuomenę, stengtųsi būti sąžiningais: pirm pasiųsiant korespondenciją ištirtų dalykus patįs ginčiuose išklausytų abiejų pusių, ir tt. Taip

kaip dabar yra — apie kunigo pamokslą rašo tas, kurs jo negirdėjo, apie mitingą arba prakalbą — kurs ten nebuvo, apie šaip jau atsitikimą — kurs apie jį tikrai girdėjo.... Pavedus korespondencijų rašymą rimtiems, sąžiningiems, bešališkiems ir apmokamiems visų laikraščių bendromis lėšomis vyrams, iš korespondencijų turėtų išnykti užgauliojimai, iškraipinėjimai, melai, pavydai, kerštai — žodžiu, tas viskas, kas mūsų laikraščiuose daugiausiai erzina žmones. Kitaip tariant, nors iš vieno atžvilgio laikraštijos etikos klausimas taptų išrištas.

Antra, redaktorių ir leidėjų susivažiavimui reiktų apsvarstyti mūsų laikraščių vieną negeistingą dėmę. Tai pravardžiavimai ir kitokie neapykantos išreiškimai. Yra tai vaisiai doriško ir protiško neišsilaivinimo. Doras ir protingas žmogus niekados neniekins pripažintų autoritetų ir nebandys paniekinimais ir pravardžiavimais pasisavinti sau "mokslą," "apšvietimą," "pažangą," "pirmieviškumą" ir kitus daiktus, kurie jam nepriklauso. Juk privalo būti aiškiu daiktu, kad kunigijos išjuokimai, pasityčiojimai iš tikėjimo, ateizmas, deklamacijos prieš "senąją svietą" ir kiti „pirmieviškumo" ženklai nepastumė žmonijos pirmyn, nepadarė nei vieno tokio deklamatoriaus "pirmievių" tikrai pažangiu. Negativiškasis darbas niekados negimdo pozitiviško, nors kas ir šimtą sykių kartotų anarchistų milžinišką nesąmonę, buk griaujauntis darbas sykiu esąs ir statančiu. Nėra ką: turime permąstyti iš pašaknų iškerėjusią nuomonę apie "pirmieviškumą," "pažangą," "laisvą mintį;" turime suprasti, kad artimo paniekinimas nepastato niekintojo augščiau už tą, kurį jisai niekina, kad suteikimas pažeminančio vardo kitam nesuteikia augšto vardo žemintojui, kad ardymas svetimo gero darbo yra tikrai ardymu — yra griovimu, yra atžagareivišku, bet nepirmievišku darbu. Mano Dieve! juk, kaip rodosi, pati Amerikos visuomenė jau pradeda suprasti, kad šitoks "pirmieviškumas" yra ir nenaudingas ir juokingas. Juk ne "atžagareiviai," bet išmintingesnioji "pirmievių" dalis įkurė "Dagį" — tą tikrą botagą dykaduoniams ir parazitams, ką veisiasi ant Amerikos lietuvių visuomenės kuno vien dėlto, kad skelbia save „socialistais," "laisvamaniais" ir į tat panašiais "veikėjais-pirmieviais."!....

Tai-gi antrasis susivažiavimo uždavinys turėtų būti sutvarkyti kaip norint bent iš mandagumo pusės savytarpinius santykius kaip laikraščių redakcijų, taip ir jų draugdirbių — išdirbant šiokią tokią normą padorių ir gražių "apsiėjimų" viens su kitais, pasirūpinant saugoties pažeminančių epitetų, ypač vartojamų vien tik savęs išauštinimo, ir tt.

"PUBLIC SCHOOLS" IR PAŠALINĖS MOKYKLOS.

Ėmus ir lietuviškiems laikraščiams klegėti apie viešųjų ir pašalinių mokyklų vertę, manau, žingeidu būtų mūsų visuomeniai žinoti, ką apie tai mano didesnės ir apšviestesnės tautos. Morališkai visi Kanados ir Naujosios Anglijos prancūzai yra dideli priešai viešųjų Amerikos mokyklų. Jie pradėję kur tverti parapiją, pirmą — pir-

miausiai pastatydina mokyklą, o paskui jau bažnyčią, ir kitas reikalingas trobas. Kovoje su „public school” daugiausia ir atsižymėjo Amerikos pranešėjai, kaip Suvienijose Valstybose, taip ir Kanadoje. Tarp angliškai šnekančiųjų fautų taipos-gi kas-kart skaitlingesni balsai kyla prieš viešąsias mokyklas, kaip žemiau stovinčias už parapijines. Patvirtinimui paduodu ištrauką iš pranešimo dienraščio „La Patrie” (19—11—08).

„Veiklus jezuitas Louis Lalande dienoje atidengimo naujos mokyklos Leominster, Mass., sakė prakalbą apie švietimą ir lavinimą. Angliškiesiems laikraščiai kalbėjoja girte—išgyrė. Tai-gi sulyg tųjų laikraščių pranešimų, kalbėtojas rimtais išvadžiojimais daugiau nei nustebino būrį kunigų, Amerikos mokyklų komisijos narių, laikraštinkų, ir įvairių luomų žmonių.

„Jis netik tvirtino, kaip sako „Boston Herald”, kad parapijinės mokyklos iš visų atžvilgių pereina viešąsias mokyklas, bet jis tai dokumentais išrodė. Jis nesistengęs išrodyti tąjį perviršijimą iš doriškosios pusės, nes tatai gyvenimas išrodė ir jau šiandien aišku. Jis išrodė „the failure”, nupuolimą „public schools” iš pusės teikiamos mokslo pradžios. Tasai-gi nustebinęs ne vien amerikiečius, bet net ir Kanados daug gyventojų.

Nenorėdamas, kad ant jo kaipio svetimšalio (kanadiečio) neužsipultų kad perdaug užsipuola, arba kad gerai nepažįsta dalyko, kalbėtojas visus savo išvadžiojimus parėmė įvairių amerikiečių nuomonėmis, cituodamas nuomones geriausiai apsipažinusių tame dalyke.

„North American Review” viename straipsnyje spalio No. —08, paduoda stastiką beveik visų Respublikos mokyklų, ir priėjo prie išvedimo, kurį pats pavadino „depressing” ir „discouraging”.

„Wall Street Journal” apgailauja milijonus, kuriuos kas met valdžia išleidžia ant mokyklų, kur amerikiečiai neišmoksta nei skaityti, nei rašyti, nei skaitliuoti.

„Messenger” (New York'o) Rugpiučio—08 pripažįsta viešųjų mokyklų nuopuolį ir paduoda priežastis. Nebesą užtektinos autoraitės mokyklose be Dievo. Neapribuota vaikų laisvė, perdidelis atsidavimas sportui paverčia į niekus mokytojų apmokamą rūpestį. Ir vėl patį mokytojai, kad užsilaikytų ant vietos ir palaikytų gausiai apmokamas algas, užsimerkia ir slepia mokyklos silpnynes.

Adverniškai išrodančios katalikiškosios mokyklos: visur, kur tik buvę konkursai, pasirodė kur kas agščiau stovinčios katalikiškosios mokyklos. O reikia atminti, kaip neparanku įsteigti katalikiška mokykla, nes katalikai užsimokėję mokesčius už mokyklas, patįs jomis nesinaudoja, bet dar turi savais pinigais kitas sau pasirupinti.

Nežiūrint vis-gi į tokį neteisingą įsteigimą, — įstatu, kad tas pas tautą mylinčią laisvę, — katalikiškosios mokykloms taip sekasi, kad, kaip štai New York'e, mokiniai dar prieš baigiant mokslą buva parsamdomi į įvairias įstaigas, mat, viešose mokyklose nėra atsakomų vaikų.

Nežiūrint į tą neteisingą įstatymą Chicago'je parapijinių mokyklų mokiniai išlaikė kvotimus 80 nuošimt. viešose-gi mokyklose tą patį kvotimą išlaikė 54 nuošimt.

Nežiūrint į tą neteisingą įstatymą, ir jog nepriimama buvo vienuolių mokinių į augštesnes mokyklas, kaipio lyg neužtektinai prirengtų, bet pagaliaus prileidžia prie kvotimų ir vienuolių mokiniai užima pirmas vietas.

Pasak amerikiečių laikraščių, iškalbus jezuitas per visą adiną citavo panašias nuomones.”

Jonelis.

Kritika ir Bibliografija.

Žmonių Knygynas, No. 3. Tevynės Laukuose. Apy sakų Rinkinys. Parašė Jovaras, Pittsburg. Pa., 1909. —

„Žmonių Knygyno” leidėjai skelbia, kad jų leidžiamieji veikalai esą **bepartiviški**, parašyti pagal naujausius gryno ir nepaperkamo mokslo ištyrimus ir dailės reikavimus; kad jų leidžiamieji raštai nėra **agitatyviški**, tik yra **pirmeiviški**. Nors galėtumime parodyti, kad pirmos dvi „Žm. Kn.” išleistosios knygutės („Žemės Išpažintis” ir „Kaip žmogus atsirado ant žemės”) nėra parašytos pagal naujausiojo mokslo ir kad jų pakraipa yra greičiau atžagareiviška, nekaip pirmėiviška — tečiau šiuo žygiu pakalbėsime truputėlį apie teikiamą „Žm. Kn.” dailiąją rašliavą, nes ir apkalbamoji čia knygutė priklauso beletristikos skyriui.

P. Jovaras bando buti lyriku — mėgina aprašyti savo jausmus, kuriais, kaip jam rodosi, privalo pasidalyti visi žmonės. Jis nori buti išreiškėju tų jausmų, kuriuos jo vaidentuvėje turi kentėti Lietuvos vargdieniai. Bet jam nesiseka. Matyti norai, bet tik ant... popieros, ne... širdyje. Vaidentuvė ne kokia. Pirmame piešinėlyje („Tėvynės Laukuose”) autorius aprašo, kaip jisai vieną šaltą žiemos rytą atėjo į bažnyčią prieiti išpažinties. Jam buvę taip šalta, kad jis pradėjęs glausties prie jaunos moteriškės ir spausties prie jos, kad tik sušiltų (fe! kaip nestetiška!) Taip besišildydamas (ir NB taip dievobaimingai besirengdamas prie išpažinties), štai pamato „netoli stovinčią merginą, pasiredžiusią balta suknia ir apsikaisiusią dailės žiedais” (p. 4). Abudu išeina laukan ant šventoriaus, atsisėda po kaštanu ir pradeda ilgoką, bet tokią nuobodžią kalbą, kad jei kas būtų ją girdėjęs, būtų turėjęs užkimšti ausis. Bet ne tame dalykas. Svarba guli tame, kad viskas atsitinka labai šaltą žiemos rytą, kuriam autoriui prisieina glausties, (da-gi bažnyčioje!) prie jaunos moteriškės, kad tik sušiltų — ir kad tą patį rytą bažnyčioje nei iš šio nei iš to atsiranda baltai apsirengusi ir su žiedais ant galvos (atsiminkime, kad tai žiema), mergina išsiveda jį ant šventoriaus (kur dar šalčiau, nekaip bažnyčioje), sėdasi su juo po kaštanu (lyg tai būtų šilčiausia vasara) ir kalba nesamones apie išpažintį, bažnyčią ir nuodėmes... Skaitytojui nenoromis ateina galvon klausimas: Kokių paibelų jinai atėjo į bažnyčią apsirengusi vasariniais rubais ir išvilko autorių laukan ant didžiausio šalčio?... Truksta tik slaptingo medžių lapų šlamėjimo, šilto vėjalio paputimo, gėlių kvapo ir saldaus lakštingalos čiulbėjimo....

Autoriaus mintis aiški:

Lietuvos žmoneliai kvaili, eina išpažinties žiemą, anksti rytais, šala bažnyčiose ir tt. — kuomet to visko nereikia, nuodėmių neesą, — ir į tai panašūs nonsensai....

Bet autoriui truksta vaidentuvės, etikos ir estetikos. Jų vietą užima vaikiškumas.

Neikiek nepasekmingiau parašytos kitos pasakaitės. Liudija jos, kad p. Joyaras nėra neikiek išsilavinęs beletristikoje ir etikoje. Jo pasakaitės galima buvo išspausti tokioje "Kovoje" arba tokiam "Keleivyje", vietos užpildymui (da-gi kur užkampyje, kad retas kas užtėmų,) — bet "Žmonių Knygynui" — šnekant atvirai — galima buvo geresnio daiko pasieškoti.

Žodis apie muses.

(Ištrauka iš sveikatos užvaizdos pamokinimų.)

Neleisk musių į savo namus.

Nepripleisk jų prie savo maisto — ypatingai prie pieno.

Nepirk valgomųjų daiktų tose vietose, kur musės yra užkenčiamos.

Nevalgyk tokio valgio, kur musės sykiu penisi.

Musė yra pavojingiausias sutvėrimas, žinomas žmogui.

Musė yra nešvariausias iš visų gniusių. Musės veisiasi mėšlyne, maitinasi mėšlais ir, apsiterloję mėšlynu ir nešvarumu, valkiojasi ir skraido. Pradžioje jos buva kirmelaitėmis, o paskui tik pavirsta musėmis.

Musės yra žinomos, kaipo išnešiotajos nesuskaitomo skaitliaus perų (mikrobų), užsikrečiamų ligų.

Kur tik musė nutupia, ten palieka užsikrečiamosios ligos perus.

Musės gali užkrėsti maistą, kurį tu valgai. Jos atleikia į tavo virtuvę arba nusileidžia ant tavo valgomąjo stalo, ką tik išsimaknojusi purvyne, mėšlyne, šiukšlyne, išmetose, skrepliuose, maitoje, dvėselienoje ir kitokiuose puvėsiuose arba iš miegamojo kambario sergančio limpančia liga ligonio su augščiau paminėtuju išsimaknojamu ant savo kojų, ant savo kuno, — ir jos atsitupia ant tavo maisto, ir tu suvalgiai gardžiai skreplių, mėšlo arba ligonio priemaišą. Jeigu tad ir toliau valgysi tokį maistą, musių paskanintą, nenorėk būti sveiku.

Nuo musių gali užsikrėsti: džiova, karštlige, žarnų ir kraujo uždegimu, skarlatina, difterija ir visokiomis kitomis limpančiomis ligomis. Musės noriai kelia puotą ant džiovininko skreplių ir kitokių puvėsių ir sergančio žmogaus išmėtų, o pasivaišinusios skrenda ant tavo maisto ir gėralo, ant tavo miegančio kūdikio lupelių arba ant tavo mažai sužeistos ir neaprištos rankos arba veido. Kadą perai, musės palikti tavo žaizdoje arba prilipyti ant kūdikio lupų arba pienan įleisti, kurį tu kūdikiui duodi gerti, atgija, jie pradeda veisties — tai-gi pasaugok ypač pieną, kad musės nesimaudytų jame.

Pienas turi būti visuomet uždengtas.

Ką daryti, kad nuo musių išsigelbėti?

Padaryk priedangą prie langų ir durų iš skystų šydų arba vielinio sieto. Padaryk tatai anksti pavasaryje, kad musės dar nėra atgijusios, ir atimk priedangą vėlai rudenyje, kadą užpuola didelės šalnos.

Laikyk visados uždengęs valgomus daiktus, ypač pieną. Nevalgyk to maisto, kursai buvo apgultas musių.

Turėk visados uždengęs kūdikio lovelę arba lopšį, vyk muses nuo kūdikio maisto, nuo buteliuko su pienu, nuo lovelės ir tt.

Varyk muses nuo ligonio, neleisk jų į kambarį, kuriame guli ligonis, ypač toks, ką serga limpančia liga: džiova, karštlige, skarlatina, difterija. Ligonio lovą reikia užtempti šydais. Užmušk alei vieną musę, ką bus įlėkusi į ligonio kambarį. Kuoveikiausiai sudegink arbagerai išdezinfectuok visas ligonio išmetas, skreplius ir mėšlus (dizinfekcija yra tai vaistai, kurie naikina gyvybę; juos vartoja ne tik prieš perus, bet ir kitokius nenaudelius.)

Gaudyk muses, kaip tik jos įlekia į tavo namus, vartodamas ar tai nuodijantį skystimą, ar tam tyčia sutaisytą popierą, prie kurios musės prilimpa, arba kitokias sląstas.

Gali padėti visuose kambariuose ant lėkštelės (torielkos) šitokius nuodus prieš muses:

a) Du arba tris arbatos šaukštelių taip vadinamojo "Formaldehyde" (kuri gali gauti kiekvienoje aptiekoje) į du stiklu vandens. Arba:

b) vieną arbatos šaukštelį druskos "Patassium Bichromate" į stiklą gerai pasaldinto vandens. Kaip vieną, taip ir kitą vaistą išpilstyk ant lėkštelių ir išdėstyk po visus kambarius.

Jeį nori muses išnaikinti greitai, nusipirk aptiekoje taip vadinamąjį "Pul. Pyrethrum" ir degink: dumai ir garai aptroškina muses, ir jos krinta apkvaišusios ant grindų. Greitai sušluok jas ir sudegink.

Kaip panaikinti musių perėjimo vietas.

Užlaikyk švariai ne tik savo kambarius, bet žiurėk, kad viedras, kur pili šiukšles ir maisto trupinius, būtų tankiai išmazgotas ir uždengtas, skiedrynas ir kiemas nuvalytas kerosinu arba kalkiniu vandeniu. Puvančius daiktus reikia aplaistyti kerosinu arba sudeginti.

Spiaudymo indai reikia valyti kasdien ir vieną ketvirtą dalį pripilti dizinfektuoto vandens, ir taip visados juos vartoti. Jeį turi seną paprotį pilti į spiaudyklas smiltį arba medžio piovenų, tai išsižadėk to papročio, nes tai nesveika ir tokiose vietose veisiasi visokių ligų perai.

Neduoč sušluoti šiukšlių į kertes arba už pečiaus ir ten jų laikyti.

Nepavelyk jokių puvančių daiktų ant tavo kiemo, skiedryno ir aplink tavo triobesius, nes apsileidimu ir nešvarumu šauki giltinę į savo namus.

Musės tavo namuose — tai ženklas, kad esi apsileidęs.

Atmink: švarioje vietoje nėra musių!

Dr. A. L. Graičiūnas.

ELIZA ORZEŠKIENĖ.

A... B... C...

Vertė Pr. S—s.

Su kaklu vis apykaklėn įtrauktu ir šiek-tiek pakelta galva, jis žiūrėjo į seserį, kaip ir pirmiau, tik per plonas lūpas, juodais ūsiūkiais pridengtas, slinko kas tai panašaus į nusišypsojimą.

— Na... — pradėjo — o tas gydytojas?

Šiuom žygiu Marytė užkaito ir nustebus į brolių dirstelėjo. Kaip tai! Tai atspėjo joje tą, apie ką ji nekuomet prieš nieką nebūtų išdrįsus kalbėti! Jis, toks šaltas, mieguistas, turėjo vienok atsidėjęs į ją žiūrėti, kad galėjo nei iš šio nei iš to, iš akių gal — atspėti. Pagalios nėra jai apie ką kalbėti. Nebuvo čia jokio isimylėjimo, net įtarties. Vat, tik taip širdis greičiau sutaksėjo. Ir turėjo greičiau sutaksėti, jauna būnant, bet visgi tylėjo, nes nebuvo joje vietos.

Raudonumas nuo Marytės veido išnyko, akys ir veidas apsidengė kažinkokiu rimtumu. Patylėjęs valandėlę, dusliau, negu pirmiau, atsakė.

— Vincuk! tu gerai žinai, kad man būtų tai per augštas svajojimas.... Gydytojas Adomas buvo mums labai geras ir prielankus tetušiiui sergant... ir pasakysiu tau atviriai, kad jis man atrado žmogaus idealu. Bet ypač dėlto, kad taip yra, žinau, kad nesvajoja apie mane ir nekuomet negalvos.....

Palenkė galvą ir užbaigė tyliau.

— Tik matai... mūsų miestas toks ankštas.... čia žmonės viską vieni apie kitus žino ir tarpais turi su saviimi sutikti.... tai-gi noriu, kad jis žinotų.... kad aš... žinau gerai, kad tarpu mus niekados nieko nebus, bet noriu.... kad jis žinotų, kad aš bent užsitarnauju jo paguodone....

Pakėlė galvą ir žiūrėjo per langą ant gatvės, į augštį, tartum, ten augštai kur matydama kokią tai idealo vorarykštę, kuri leidžiasi ant jos menkutės gyvybės.

Vincas ištraukė kaklą iš krakmolintos apykaklės ir nuleido galvą. Jo pirštai dar vis bubnijo į kauluotus kelius. Sunku buvo atspėti, ar buvo nuliudęs, ar nuilsęs, ar ba gal dar neišsimiegojęs. Staiga užklausė:

— Na, ir kiek-gi tau mokės?

Marytę tas klausimas umai prižadino iš užsimastymo.

Vėl linksmai broliui atsakė, kad jos uždarbis bus mažas, vienok jų abiejų gyvenime svers daug. Pagalios, tai tik pradžia... grudelis prie grudelio — susirinks kruvelė, ir paskui, paskui....

Vincas pakilo. Išsitiesęs paėjęs keletą žingsnių, apkabino stipriai savo išdžiuvusiomis rankomis ploną sesers liemenį ir į kaktą pabučiavo. Ji apsikabino jį.

Tą vakarą salutei leidžiantis, iš po apačios, pradėjo kilti šukavimai, riksmas, bildesys. Buvo tai valanda, kurioj, kuomet dienos šviesa nyko, kildavo ir pradėdavo

savo gyvavimą smuklė. Tartum atbalsiai to nakties požeminio gyvavimo, iš vietos ją pakėlė. Marytė nuo suolo pašoko ir skubiai ant kiemo išbėgo. Bėgo prie šaltakalvio stubos ir jo žmonos skalbėjos. Pakeliui į jos andaroką įsisegė mažytė, basa, raudona, stora mergaitė ir katės šuoliais bėgo su jaja ir dingo girtuoklio šaltakalvio stuboj. Kuomet valandai laiko praslinkus abidvi išėjo ant kiemo, paskui jas pasirodė šaltakalvis, petingas žmogus, su veidu nuo girtybės sutinusi, apsiašarojusiomis akimis ir susivėlusiais ant galvos plaukais. Nuo drabužių ir nuo jo paties puste-putė betvarkė, nebuvo vienok šiadien girtas, tik ko tai nudžiugęs ir susigraudinęs. Už savo namų slenkščio pasilenkė ir nustvėręs Marytės ranką, iš visų spėkų ją pabučiavo. Kartu didžiulis Kostukas, petingas, su storo audeklo drabužiais, basas, su kuodu, vandens pilnu, bėgo trepais į Marytės virtuvėlę. Jau nuo seniai jis Marytei patarnaudavo smulkiuose jos reikaluose. Stebėtinas dalykas! Tas dvylikos metų vaikas jau turėjo raukšletą kaktą ir neištikimai žiūrėjo į žmones, tarpais net su piktumu. — Motina, nusidirbus ir tolydžios susirūpinus, tankiai ji koliojo ir net mušė; tėvas, labai jį mylintis, parnešdavo jam iš smuklės neišrukytus cigarus ir riestainius, degtine atsidvokančius; pramogos, smagumo ir gyvenimo pažinimo šaltiniu buvo jam — smuklė. Vienok, nuo neperseniai toji sena, vaikiška širdis, gal pirmu kartą prąždėjo kitokiu jausmu, negu skriaudos, baimės jausmas. Niekuomet savo gyvenime nematė dar gražesnės merginos, kokia jo akyse buvo Marytė, ir negirdėjo nei taip malonaus balso, nei taip žingeidingų pasakų, kaip tos, kurias ji pasakojo jam, virdama pietus, arba skalbdama, o jis padėjo jai, kame tik galėjo, arba virtuvėlės pasienyje sėdėjo, kelius apsikabinęs ir į ją žiūrėdamas, jau ne nuožmiai ir išpaniūrų, bet drąsiai, meiliai.

Nuo to laiko, kaip ji liepė jam būti geru dėl mažiosios Marytės, nemušė jos niekuomet, nežnaibė ir negązdino, labai tankiai buvo galima matyti juos, susikabinusius už rankų ir rimtai vaikščiojančius po kiemą. Tankiai taip užeidavo į Marytės virtuvėlę.

Paskui jau buvo Marytės virtuvėlėje labai triukšminga. Už plonų kambarėlio sienųėjo laukan ploni, vaikiški balsai:

— A... b... c... a... b... c...

Kiti, truputį vyresni, skaitė:

— Bitė, norints maža, yra naudingas vabalas. Turi keturis sparnelius, šešias kojukes, du ragučių ir gelanį...

Arba:

— Penkis syk po šešis — trisdešimts... dešimts be keturių — šeši, ir tt.

Didžiulis Kostukas pasirodė ypatingu gražiaraščio garbintoju ir mylėtoju. Niekas jam taip labai nepatiko, kaip vadžiojimas plunksna po popierą, tai silpniau, tai drūčiau ir, kuomet taip jau pradėjo rašyti raides, negalėjo atsigerėti savo raštu. Marytė pati parašė jam gražiaraščio pavyzdžius. Turėjo tame savo tikslą. Vaikėzas, visą lapą išrašęs, imdavo popierą į abi ranki ir garsiai su džiaugsmu skaitydavo, pats gerėdamasis iš savo rašto:

— Nedaryk kitam to, kas tau nemela... Kaip pasiklosi, taip išmiegosi... Kepti karveliai pats į burną neatlėks....

Tuo laiku Marytė jau niekuomet nebuvo nuliudus. Atrodė sveikesnė, gražesnė ir linksmesnė. Pražydo. Jos pergalė buvo dar maža, bet žinoma, kad supratimas didumo ir mažumo šiame pasaulyje yra nepaprastai ištęstas. Sitie mažmožiai buvo jai stačiai išgelbėjimu. Nuo vienu gaudavo truputį pinigų, kiti atlygindavo jai pagal išgalę. Skalbėja skalbė jų baltinius, murininkas, turintis didelį daržą, atnešdavo jiems vaisių ir daržovių; namų sargas veltui malkas kirto. Kaip nusistebėjo, kuomet patėmijo, kad net šaltakalvis girtuoklis, norėjo jai pinigais, tiesa, kitokiais, bet jie vis turėjo jai nemažesnę vertę. Kiek kartų grįždama iš miesto, įeidavo į kiemą, tas žmogus nežinia iš kur taip-pat atsirasdavo. Ar pamatęs ją per langą, iššokdavo iš smuklės, ar iš užkampio, kur ištisas valandas nieko neveikdamas sėdėdavo, arba geresnėse savo dienos, darbą pertraukdavo ir išeidavo iš savo namų, užtenka, kad visuomet su laikrodžio tikslumu, susivėlę plaukai ir tamsi raukšlėta kakta lenkėsi prieš ją, o geltonos subrinkę lūpos išspausdavo ant jos rankos garsų pabučiamą. Buvo tai tiesą sakant, šlykštus girtuoklio pabučiamas, kurio pėdsakus, nejausdama pati skubiai nutrindavo, vienok **jisai įkrisdavo** jos širdin, kaip žemčiugas. Tartum žemčiugas švietė džiaugsmu jos akis, kuomet atnešė ir parodė broliui pusę tuzino baltų marškinių, kurie apmainė tuos... suplyšusius. Tą pačią dieną prie savo juodos skribelės prisegė šakutę padirbtų gėlių... Dabar drąsiai žiūrėjo į žmones; bet mieste buvo ypatingai vienas žmogus, su kurio pažiūrėjimu, kiek kartų ji pamatė, susitikti geidė, norints stengėsi apie tai negalvoti.

(Tol. bus.)

NAMINIS VAIKŲ AUKLĖJIMAS.

[Tąsa.]

Dvasios auklėjimas.

Vaikų auklėjimas, aiškiau sakant, yra pratinimas. Reikia kūdikį pripratinti priderančiai veikti ir mastyti. Jis, užaugęs, turės būti rūpestingu ir darbščiu, todėl nuo mažens pratink jį veiklu būti, o tinginiavimo ir palaidavimo nekęsk. Kūdikis turi būti malonių ir kantrių: rūpinkies, kad jis su savo sesutėmis gražiai sutiktų ir su savo žaislais išmintingai apseitų. Jei išanksto vaikai įpras atsidėti kokio pasilinksminimo ar kokio smagurio, tai nesunku jiems bus ir vėliau tą padaryti, ir jie bus prisilaukančiais.

Pripratimo galybė duos valiai pakraipą, kuri, pamaži, virs pobūdžiu (karakteriu). Kas turės būti priederme vėlesniame gyvenime, tą būtinu reikalu padaryk išanksto, o palaukus kūdikio prigimimas, visai prievartos neatjauzdamas, įeis į tvarkos ir doros kelią. Ką vėliau kūdikiui reikės išlaikyti, tesipratina į tą iš laiko, ir kas vėliau turės būti jo pasiūlgymo taisykle. tebunie regula jo ankstybajai jaunystei. Niekad neprivalo vaikai pratin ties tą daryti, ką jie turės kada nors pamesti, o išsisau-

gos didelės sunkenybės atpratimo. Paprotys yra, kaip geležinis šarvas, iš kurio sunku išsinerti. Kas apie tikrą vaikų labą rūpinasi, tepagelbsti jiems gerus papročius su savim į gyvenimą pasiimti.

Vaikų žaislai.

Kaip veik dvasiškos kūdikio pajėgos pradėda veikti, kaip tik jo protas išbunda, privalo ir tėvų įtekmė prasi-dėti jo dvasios lavinime. Pirmoji dvasiškojo kūdikio veikimo sritis — tai jo žaislai. Sveiki vaikai iš prigimimo noriai žaidžia, ir tėvams pasilieka tik laikas nuo laiko reikalingus suteikti paragimus. Veikimo noras, apsireiškiantis kūdikiuje, privalo rasti užganėdinimą. Kuo darbas yra suaugusiam žmogui, tuo žaidimas yra kūdikiui. Žmogus yra sutvertas dirbti, kaip paukštis lekioti. Veiklumas judina ir pamaži lavina dvasiškas kūdikio jėgas. Jei tėvai nesirūpina tą prigimtą vaiko palinkimą palai-kyti, tai vaikai, pamaži, perstoja veikimu interesuotis, apsileidžia ir tampa kietapročiais. Vaikai, neįpratinti ką nors veikti, prasimano visokias kvailybes, nes tinginavimas yra viso blogo pradžia.

Prasčiausi žaislai vaikams yra geriausi. Daiktai, žaidimui paskirti, turi būti drūti ir daugeliui dalykų tinkami. Vasaros laike parūpink vaikams smilčių krūvą kur saulėtoje, bet ne per daug ant saulės išstatytoje vietoje, duok jiems kelis blekinius šaukštus ir blekines dėžukes, šiupeluką ir vežimuką. Vaikai turės nuolatos užsiėmimą. Bernaičiams tinka taip-gi įvairiai supjaustyti medžio gabalėliai arba lygiai apkapoti akmenėliai. Iš tos medžiagos jie statys namus, bažnyčias, tiltus ir ką tik jie išmisl-lyt galės. Reikia, kad kareivių taip-pat nestokotų, nes jie bernaičius labai užima. Tik tam tikslui nereikia kokių brangių, švininių kareivių, juos, tuo sulaužę, pames. Bernaičiai pilnai užsiganėdys popieriniais kareiviais; jie užklijuos juos ant storesnės popieros, paskui išpjovę prie medžio šmotelio prilipis, kad stovėtų. Labai noriai vaikai žaidžia gelžkelio. Tankiai tik reikalauja mažo tėvų patarimo ir paraginimo. Vaikų vaidentuvė tveria įvairiausius padėjimus: prasta popieros juostelė — tai gelžkelio rėlės, iš kelių lenčiukių ir pagalukų pasidarė tiltas, tunelis ir visa stotis.

Mergaitėms, prisitaikant jų būsimam pašaukimui, geriausios yra lėlės, su vygutėmis ir vežimukais. Jos noriai visuomet su jomis žaidžia. Bet ir čion reikia apsisau-goti perbrangių daiktų; kūdikiui vistiek, ar lėlė rubliaus ar auksino verta. Vaikai yra prasti ir mažai reikalaujan-tieji iš prigimimo. Jei jų mergaitė pripirksit kas-žin kiek gražiausių lėlių, tai gal pamatysit, kaip jijas visas į šalį padėjus, medžio pagaluką skarmalais aprėdys, pasi-darys sau lėlę ir ilgas valandas jaja gerėsis. Arba vėl, apkrauja bernaitį visą žaislų kruva, o jis į trumpą laiką viską pametęs, paima spatą, eina į smilčių krūvą, prisipi-la sau pilną vežimuką, arba tiesiog smiltyje išdirba visą sodą, su takais, žole ir medžiais. Vaikai nori savarankiš-kai dirbti ir savo mintis darbu išreikšti. Daugybė bran-gių daiktų, kuriuos žaislų krautuvėse galima regėti, ne daug turi vertės, nes vaikas nežino, ką su jais daryti.

Kartais vaikai, savo dideliais reikalavimais, nuvargina tėvus: čia, iš mažų lenčiukių turi būti vagonai padirbti, ten prikabinotos vėliavos, ten telegrafai ir gelžkeliai nutiesti; — ir tėvas, iš darbo nuilsęs, turi visame pagelbėti, turi žinoti, kaip tą viską padaryti ir pamokyti, kur vaikas pats sau rodos neduoda. Kaip-gi vaikas džiaugiasi, jei tėvas jam ką pastato, arba pataiso, kas sugriuvo! Kaip laimingi ir augštu jaučiasi kūdikis, kada jis daug ir gražiai visko pribudavoja ir kada tėvas, gal nuo tikro namų statymo nuilsęs vos tegal į namus pareiti, o bet-gi taip geras esti, kad viską, ką vaikas pastatė nori pamatyti ir išaiškinimų išklaudyti, ką tas arba kitas ženklia.

Tiesa, paskutiniuose prieš mokyklą metuose, vaikai gali tame atžvilgyje, būti įkieriais, bet labai būtų papeiktinu daiktu, jei tėvai nebūtų išmintingi ir kantrūs. Iš tokių gūvių vaikų tėvai, atpenč, privalo džiaugties, nees jie apreiškia veiklią dvasią. Tėvai, tēmykite tik, kad vaikai nesusižeistų, jei jie kartais su plaktuku ir replėmis, ar su obliu ir gražtu turi užsiėmimą. Prie tokių užsiėmimų vaikai tempia savo smegenis, jie mąsto, svearsto ir sprendžia, jie renka žinias ir patyrimus, jų dvasios gyvenimas žengia pirmyn. Kelios medžio ar tektūros lenčiukės, kurias jie apdirbinėja, keli popieros lapai, ant kurių jie piešia, o paskui išpjaudinėja, yra pigūs, bet smagūs pasižadimai. Vaikas, kuris šiteipos besitriusdamas praleidžia dieną, tuo geriau miega, nės jis dienos nepragaišino.

Tankiai, šaltose žiemos dienose, sunku būna tinkamai užimti vaikams laiką. Tada ant stalo pasirodo Kalėdų dovanėlės — gražios su paveikslėliais knygutės. Ten yra gražių gėlių ir medžių ir visokių gyvulėlių, o prie to gražios eilutės ir mažos apysakėlės. Kaip godžiai tuomet vaikučiai į kruvą renkasi, kada tėvas ar motina gražius paveikslėlius rodo ir paaiškina, ką tas viskas ženklia. Motina paskaito ar papasakoja gražias istorijas apie paukščius ar gyvulėlius. Vaikai klausio, ausis atstatę, ir vis tai apie vieną, tai apie kitą-ką paklausia. Net ir mažesnieji vaikai pradeda suprasti, kas ten knygoje yra. Kaip dėkingi yra vaikai, kada jiems kas gražią istoriją papasakoja. Kaip jie atsidėję klausio, ar kaip jų veidentuvė yra tuomet veikli! Bet nepasakok vaikams vienas tik pasakas, nekiekviena pasaka vaikams tinka; betpasakok jiems istorijas, kurios ištikro buvo ir neužmiršk Šventojo Rašto istorijų. Motina, kuri moka gražiai papasakoti, suteikia vaikams turtingą izdą visokių žinių. Žmonės, apie kuriuos vaikams istorijas pasakoja, taps jų pasielgimo pavyzdžiu ir nors vėliaus koks vaikų vaidentuvės ore pastatytas rūmas išnyks, bet doriškas apysakos pamatas pasiliks dvasioje atspausťas.

Reikia vieną dalyką priminti. Imant vaikus į sodą ar leidžiant jiems žaisti, nereikia duoti jiems geriausių drabužių. Nors vaikai privalo drabužius saugoti, bet prie žaidimo jie tur taip-gi liuosybę turėti. Jei trukdyti vaikus jų smagume ir linksmume, tai vis tiek ką skriaudą daryti jų kūnui ir dvasiai. Yra tai didelė neišmintis motinų, daryti iš savo vaikų mažas panaites ir mažus ponaičius, kurie turėtų visuomet dailiai apsirengę vaikštinėti. Ir riksmas payila, jei Marytė pareina su žaliu nuo žolės tašku ant drapanos arba Pranys su perplėstomis kel-

nėmis. Aišku, kad vaikai turi savo drabužius saugoti, bet jie turi taip-gi žaidimu ir juokavimu savo dvasią ir kūną atgaivinti. Sudarkytas drabužis ar perplėstos kelnės — tai tik mažmožis. Visą kėblumą galima išrišti, apren-giant vaikus žaidiman prastesniais drabužiais. Reikia su vaikais apseit, kap su vkais, ir juos atsakomai į linksmumą raginti, tuomet laimingi augs vaikai, kurie savo gražios, nekaltos kūdikystės neužmirš niekad.

Pratinimas į darbštumą.

Vaikų žaidimas — tai pirmasai į rimtąjį darbą laipsnis. Vaikams reikia iš laiko ir dirbti pramokti, nes laimingas tas žmogus, kurs į darbą įprato.

Vaikas, kuris įprato būti stropiu prie žaidimo, bus taipogi veikliu darbininku. Darbas reikalauja stengimosi, tesėjimo ir nenuilstančio veiklumo, net ir tuomet, kuomet nelabai jis mus užganėdina. Tokį skyrių tarpe dar-do ir žaidimo privalo vaikai tuojau išprasti. Vaikai pažaidė — liepk jiems savo žaislus vėl į vietą pritinkančiai sudėti ir sutvarkyti. Žaidimas vaikus pailsino ir jie greit, viską betvarkėje pametę, bėga. Tokio pasielgimo nekęsk, bet priversk vaikus užlaikyti tvarką.

Jei tėvai turi kokį darbą ar užsiėmimą, vaikų pajėgoms atsakanti, tai tegul niekad neužmiršta ir vaikus į tą darbą pasiimti. Daugybėje atvejų, jau 4-ų, 5-ų ar 6-ų metų mergaitė gali motinai pagelbėti virtuvėje. Liepk jai tą ar kit-ką padaryti, nors jai kartais iš netyčių ir sumušti ką atsitiktų. Toks vaikams tinkamas darbas gali pasitaikyti tip-pat sode ar darže. Mieste arba prie didelių fabrių, tankiai sunku būn surasti vaikams tinkamą užsiėmimą. Čia gali išvysti visas gaujas vaikėzų, kurie nežino, ką su savim veikti. Jie pagabūs yra į visą blogą. Tiesa, jų didžiūma, nors mokyklos uždavinius turėtų atlikti, bet jogei tėvas ir motina mažai apie tai rūpinas, vaikai su savo darbu greitai apsižiuri

(Tol. bus).

Teatras ir Balius!

Liet. Šv. Kazim. Parap. Choras parengė puikų Teatra ir Balių ant naudos Naujų Vargonų į naują lietuvišką Šv. Kazim. bažnyčią, kuris atsibus Sereidoje 24-tą d. Lapkričio (Nov.), 1909 m. p. K. Rudaičio Svietainėje, 193 North Main St., Pittston, Pa. Prasidės 7-tą valandą vakarė, duris bus atdaros 6-tą val. vak.

Mielai užkvičiame visus lietuvius ir lietuvaitės, vietinius ir aplinkinius atsilankyti ant to taip dailaus ir linksmo vakaro, nes bus vadinta trijose veikmese labai juokinga juokažaislė "Žydas ir Žydbernis".

Kas nepatingės atsilankyti, tas gardžiai atsijuoks, nes tai juokingiausias tearas iš visų, ką buvo kada nors vaidinta lietuviškuose teatruose.

Tikiėtų kainos: vyrams ir moterims pirmos sedynės po 35c., užpakalinės po 25c., vaikams po 15c.

Komitetas.

VAIKU SKYRIUS.

GERBKIME DARBĄ.

Katriutė, bajoro duktė, mokinosi labai gerai, noriai išvaduoavo savo mamą namų reikaluose, bet neapsakomai mėgdavo šiurkščiai kalbėti į tarnus ir jiems rūščius paliepinimus davinėti.

Jai rodėsi, kad gyvendama gražiose rūmuose, dėvėdama brangius rūbus ir nereikalaudama sunkiai dirbti, gali darbininkus per nieką laikyti.

Ypač ji buvo labai šiurkšti ir nemandagi namų tarnaitėms; kiekvienai jų, ar tai jaunai ar senai žmonai, pasakydavo **tu**, kas labai bauriai skambėjo lūpose jaunos mergaitės; ji visuomet taip žiauriai ištardavo savo paliepinimus, kad net bauru buvo klausyti.

Gal mama jai būtų ir paaškinus, kad nemandagiai elgiasi; bet mama niekad to negirdėdavo, nes visuomet sirgdavo ir iš savo kambario beveik neišeidavo; todėl ir nežinojo apie tokį baurų pasielgimą savo dukters.

Trisdešimtą dieną balandžio buvo daug svečių Katriutės namuose, nes tai buvo jos vardadienis. Į tą pokylį atvyko ir Onutė, gydytojaus duktė iš artimo miestelio; ji atvažiavo su tarnaitė, nes mama tą dieną negalėjo iš namų išeiti.

— Mano brangioji! — tarė Onutė, pasisveikinus su Katriute — jūsų priėmimo būdas nėra jokios kėdės nei suolo, o Jonienė turi laukti manes.

— Tai kam čia kėdė reikalinga? — klausė, stebėdamos Katriutė.

— Jonienė nuilso, jai kojas skauda; — atsakė Onutė — todėl ji negali stovėti kelias valandas, manes belaukdama; reikia jai duoti kėdę, ar ją virtuvėn nuvesti, kur galės manęs laukti, atsisėdusi ant suolo.

— Kaip tu labai apie ją rūpiniesi! — juokėsi Katriutė: — tai jos priedermė taves laukti; gali ir pastovėti, nes ji gauna algą.

— Ką tu kalbi, Katriute?!... Ką reiškia ta maža alga, kurią jai mokame, sulyginus su tais sunkiais darbais, kokius ji dirba?!... su jos lipšnumu ir gerumu?! Aš nenorėčiau už tokius menkus pinigus taip rūpestingai ir švariai visus namus laikyti, skalbti, lyginti ir kioti skalbinus, pietus virti ir kitus darbus dirbti!...

— Ji turi tą daryti, tai jos priedermė, nes ji yra varginga; — rūstavo Katriutė: — ji neturėtų ko valgyti, jeigu nedirbtų!

— Tu negera! — tarė Onutė supikusi: — aš ją myliu už tai, kad ji varginga ir už tai ją gerbiu, kad ji dirba. Kiti pavargeliai, tingėdami dirbti, kenkia kitiems ir dažnai net vagia, ar prigaudinėja. Doras gi vargšas au-

koja mums sunkų savo darbą, be kurio negalėtume apsieiti ir taip švariai ir patogiai gyventi. Už tai privalome tokius žmones gerbti ir net dėkingais jiems būti. Pats Dievas mums liepia visus artimus mylėti, ir Viešpats Jezus per ištisą savo gyvenimą buvo tarp vargdienių žvejų; jiems paliko savo šventą mokslą, nors jie neturėjo nei gražių drapanų, nei puikių rūbų!

Taip pasakiusi Onutė greitai grįžo priėmimo kambarin, nunešus Jonienei kėdę.

Katriutė giliai užsimastė ir negirdėjo, kad mama šaukė svečius prie vakarienės.

* * *

Gaila man labai, kad nežinau, ar Katriutė pasitaisė, išgirdusi Onutės protingus žodžius, ar buvo protingesnė ir geresnė.

Ksav. Vanagėlis

Mįslė. — Dvi-dvylika kulia, Adomėlis varto.
(Dantys ir liežuvis.)

APIE DIEVĄ.

Pažiūrėk, mamyte, kaip patogiai saulutė šviečia, kiek gražus debesėliai!... Kiek čia gėlių ant pievos ir paukščių girioje! Pasakyk, mamyte, iš kur tas viskas atsirado?

— Mielas vaikel! — tarė motina: — šita kaitroji saulutė, kuri taip puikiai mums šviečia, gražus mėnulis, galybė žvaigždžių, blizgančių aukštybėse, tie įvairios spalvos žolynai ir gėlės, paukšteliai, peteliškės ir vabalėliai, viskas tas yra darbu Viešpaties Dievo, kuris užlaido visą pasaulį ir rūpinasi juo, kaip tikras Tėvas.

— O kur yr Dievas, mamyte?

— Danguje, sūneli, tarp žvaigždžių, bažnyčioje, šitoj girioje, kuri taip gražiai žaliuoja ir užia, mūsų name ly, aplink mus... Žodžiu visur, visur yra Galingas Viešpats!

Jis mato, ką mes veikiam, ką kalbam, ką manom. Todėl, vaikel, visuomet ir visur privalome vengti ne tik baurių darbų ir kalbų, bet ir netikusių minčių.

Ksav. Vanagėlis

— Kodel tu, Jurguti, tai dažnai tą butelį čiupinėji?

— Girdėjau, broli, kad už marių užsikrėčiamų ligų esama — bijau susirgti, tai liekarstaujuosi.

“Š.”

Dr. A. L. Graičunas

Pasekmingai gydau visokias ligas vyrų, moterų ir vaikų, neaplenkiu ir paslaptinių. Atsišaukiantiems iš kitur suteikiu sąžiningus patarimus per laiškus.

TELEFONAS: Yards — 3162.

3312 So. HALSTED ST., CHICAGO, ILL.

DRAUGIJOS!

H. R. Morgan

laiko dirbtuve

visokiu jums rekalingu daiktu, kaip tai: KEPURIU, KOKARDU, ŠARPU, VELIAVU ir tt.

Adresuokite:

R. H. MORGAN,

13 N. Main St., Shenandoah, Pa.

Union Ticket Agency

Seniausia Lietuviszka Banka Scrantone ir Visoje Aplinkineje

Agentura Laivakorčių ant Geriausiu Linijų

Siunčia Pinigus kas dien in visas dalis svieto; taip-gi perka ir išmaino visokius pinigus. Išdirba visokius Dokumentus Amerikos ir Lietuvos teismuose. Ofisas atidarytas kas dien nuo 8-tos iš ryto iki 9-tai val. vak. Nedėlioje: nuo 10-tos iš ryto iki 5-tai valandai vakare.

ADOLF BLAU, Union Ticket Agency,

203 Lackawanna Ave., Scranton, Pa.

Taip-gi turime savo krautuveje daugybę visokių maldaknygių ir svietišku knygų visokių kalbose

TELEFONAI: Naujas 303 — Bell 662

A. UZUMECKIS,

Lietuvis Graborius ir Balzamavotojas.

Viską išpildo geriau ir pigiau negu svetimtautis.

Persamdo karietas vestuvėms, krikštinoms ir t. t.

Priima lavonus ir iš kitų miestų.

Reikale kreipkitės pas savo tautietį.

324 Wharton St., Philadelphia, Pa.

TELEFONAI: Bell Lombard 27 - 39 A
Keystone Main 42 - 18 D

DR. MENDELSON,

LENKISZKAS GYDYTOJAS

50 South Washington St. Wilkes-Barre, Pa.

Swalm Hardware Co.,

No. 21 North Centre Street,

POTTSVILLE, PA.

Įvairiausi geležiniai daiktai, tepalai, stiklas, dudos, plasteris, įrankiai, sportiniai ir naminiai daiktai

Parduoda aglumu ir paskyrium.

"DRAUGO" AGENTAI:

J. Šalčius, 1399 East 41st St, Cleveland, Ohio.
Antanas Kasparavičius, 27 E. 23rd St., Bayonne, N. J.
Juozas Mališauskas, Forest City, Pa.
Kazimieras Skripstunas, P. O. Sugar Notch, Pa.
Antanas Gudaitis, Box 73, Silver Creek, Pa.
V. Leskevičius, P. O. Midleport, Pa.
Mikas Cibulskas, 573 Canfield Ave., Detroit, Mich.
J. Žemaitis, 126 South Pear St., Shenandoah, Pa.
Fr. Kizievič, Box 167 Minersville, Pa.
M. Karbauskas, 52 G. Street, So. Boston, Mass.
L. Švagždys, 171—5th Street, So. Boston, Mass.
J. Mikutaitis, 1438 Western Ave., Allegheney, Pa.
A. Radzevič, 194 New York Ave., Newark, N. J.
A. Gečas, 3220 Illinois Court, Chicago, Ill.
A. Klimavičiute, 321 Kensington Ave., Chicago, Ill.
A. Pocius, 10806 Wabash Ave., Chicago, Ill.
M. Duda, 51 W. — 25th Street, Chicago, Ill.
K. Strumskis, 2323 West 23 Place, Chicago, Ill.
P. Dauginikas, 11 Fourth St., E. Cambridge, Mass.
Šaulys, 168 Beakon Street, Brighton, Mass.
J. Bartoševič, 4417 Marshfield Ave., Chicago, Ill.
J. Puselninkas, 722 Washington Ave., Braddock, Pa.
V. Bielauskas, 468 Northampton St., Easton, Pa.
M. Urbanavič, Box 33, Thomas, W. Va.
J. Antanaitis, Box 22, Swoyes, Pa.
Pr. Bukantis, 96 Centre Street, Kingston, Pa.
Juoz. Matuliavičia, 1657 Tioga St., Shamokin, Pa.
Ant. Baranauckas, 1214 Railroad St., Shamokin, Pa.
Jos. Valentinavičia, 1114 Cedar Ave., Scranton, Pa.
J. Versiackas, 65 Davidson St., Lowell, Mass.
Ignas Mkalojus, 1028 S. 2nd St., Philadelphia, Pa.
Jos. Robynsky, 163 First St., Elizabeth, N. J.
Myk. Vaicenavičius, 2 River St. Pl., W. Lynn, Mas.

Mike Šlapikevičius

Silver Creek P. O. NEW Philadelphia, Pa

VIENTINĖ LIETUVIŠKA DIDELĖ KRAUTUVĖ.

Geriausią armonikų, skripų, klarnetų, koncertinių trubių ir daugybę visokių muzikališkų instrumentų. Puikiausių dzeigorėlių, lencingėlių, visokių gražių žiedų, laketų, spilkų, kolėkų, gerų britvų, drakvojamų mašinukų, albumų, revolverių, križių, ražančių, škaplerių, guminių literų, istorijų, dainų, pasakų ir visokių maldaknygių. Gražių popierių gromatų rašymui tuziną už 25c., 5 tuzinai už \$1.00. Dailių atidaromų alatoriukų ir pavinėjavių siuntimui į Lietuvą. Atsiųsk savo tikrą adresą ir už 5c. markę, o apturėsi No. 3 Kataliogą su 450 paveikslų ir 1000 visokių naudingų daiktų. Aš gvarantuojau, kad mano tavoras pirmos klijos o prekės pigesnės kaip kitur; orderius išsiunčiu greitai į visus Amerikos, Kanados ir Anglijos kraštus. Kviečiu visus atkankyti su visokiais pirkiniais ir orderiais pas

K. VILKEWICH,

112 Grand St., St. Dep. D. Brooklyn, N. Y.

PAJIEŠKOJIMAI.

Aš Gresė Radziukiutė pajieškau savo brolio Antano Radziuko; paeina iš Vilniaus gub., Gegužinės parap. Kitados gyveno Pensylvanijoje, o dabar gal kur randasi Illinois Valstijoje. Meldžiu jį patį, jei da yra gyvas, ar kas kitas duoti man žinią ant adreso:

Gresė Radziukiutė,

40 Morris Street, Wilkes-Barre, Pa.

ADRESAI CENTRO VYRIAUSYBĖS SUSIV. LIET.

RYMO-KAT. AMERIKOJE:

KUN. S. PAUTIENIUS prezidentas

P. O. Giradville, Pa.

JONAS RIKTERAITIS vice-prez.,

67 James St., Waterbury, Conn.

KAZYS KRUSINSKAS seretorius,

324 South 1st. St. Brooklyn, N. Y.

GABRYS LAIBINIS, izdininkas,

P. O. Box 135 Duryea, Pa.

Globėjai kasos:

JONAS VIERAITIS,

107 So. Harding St., Worcester, Mass.

KAZYS VAŠKEVYČIA,

186 Jefferson St., Newark, N. J.

KUN. V. VIZGIRDA knygius,

190 So. Meade St., Wilkes-Barre, Pa.

KUN. V. STAKNEVIČIA dvasiškas vadovas,

207 Adams St., Newark, N. J.

Tautiet! Jei reikia Tau statyti nauji namai, ar taisyti seni, tai žinok, kad tatai atliks kuogeriausiai kontrakterius **MIKAS SLAPIKEVIČIUS**, New Philadelphia Pa.

OFFICE NEW PHONE 37.

RESIDENCE 1100.

LIETUVIŲ ADVOKATAS

JONAS S. LOPATTO.

47-48-49 Bennett Building, Wilkes-Barre, Pa.

FABIOLĖ,

Garsi kardinolo Wisemano apysaka. Vertė Vytautas Kaina 1 doleris. Imantiems daugiau, kaip vieną egzempliorių, nuleidžiamas didelis nuošimtis.

Gaunama pas:

REV. V. VARNAGIRIS,

312 S. 4th St.,

BROOKLYN, N. Y.

NAUJA KNYGA

Biblija arba šv. Raštas
išleistas

KUN. S. PAUTENIAUS.

Tik vienas šitas šventaraštis yra katalikiškas.

Kaštuoja \$2.00 ir 15c. persiuntimui

Adresas: **REV. S. PAUTIENIUS,**

GIRARDVILLE, PA.

MOKYKIMĖS PATIS.

Gramatika angliškos kalbos mokytis be mokytojo (apdaryta) \$1.00.

Vaikų draugas arba kaip mokytis skaityt ir rašyt be mokytojo 15c.

Naujas Budas mokytis rašyt be mokytojo 10c.

Aritmetika mokytis rokundų be mokytojo su paveikslais (apdaryta) 35c. Pinigus siųskit per Money Order po šiuo adresu: **P. MIKOLAINIS,**

Box 62

NEW YORK CITY.

Labai Gražus Škapleriai iš Lietuvos

Perkupčiai pasiskubyt! Parduodu Šimtais ir Tuziniais. Kas atsisauks, tai nesigraudys

THOMAS KIZIEVICZ,

Box 167,

Minersville, Pa.

Naujas Telefonas 1005.

Senas Telefonas 659.

Dr. Albert Kaufmanas,

—: GYDYTOJAS IŠ LIETUVOS. —:

Specijalistas visose ligose.

Gydo labiausiai užsisenėjusias vyrų, moterių ir vaikų ligas. Galima susikalbėti lietuviškai, lenkiškai, rusiškai ir vokiškai. Yra daktaru keleto lietuvių ir lenku kuopu Turi mašiną, su kuria galima matyti ir pažinti ligas kune, kaip per stiklą, užtai ligos yra tikrai ir greitai išgydomos.

Priima nuo 8 iki 10 val. išryto, nuo 2 iki 4 popiet, nuo 7 iki 9 vakare.

51 N. Washington St., Wilkes-Barre, Pa.

“DRAUGO”

SPAUSTUVĖ

NAUJAUSIA, DIDŽIAUSIA IR
GERIAUSIA

GREITAI ATLIEKA

ĮVAIRIŲ ĮVAIRIAUSIUS DARBUS

SPAUDINA PIGIAI

**Konstitucijas, Plakatus,
Tikietus, Užkvietimus
i vestuves ir tt.**

RAIDĖS STATOMOS DIDELE—NAUJAUSIOJO
PATENTO—MAŠINA „LINOTYPE”.

Adresuokite:

“DRAUGAS,”

314 E. MARKET ST.,

WILKES-BARRE, PA.